

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

J.C. Schaeffer, Apeldoorn

Over de gaven van de Geest -

1 Kor. 12,1-11 (2)

Twee weken geleden gaf ik een definitie van wat een genadegave is. Daarin onderscheidde ik vijf elementen, waarvan ik er drie wat nader uitwerkte. Onderstaand ga ik verder met de resterende twee.

Naar Gods genade

In de vierde plaats onderstreepte ik de woorden *naar Gods genade*. Daarmee is gezegd dat zo'n gave niet verleend wordt als beloning voor goed gedrag of als lintje van verdienste bij bewezen standvastigheid in Christus' gevolg. Het is, naar de letterlijke betekenis van het griekse woord *charisma*, een genadegave. Dat betekent dat ook niemand met zijn gave te koop mag lopen en er prat op kan gaan. Niemand mag ook zijn eigen gaven verheerlijken en hoger aanslaan dan die van anderen. Zoals in heel ons leven, geldt zeker ook hier: Wat ik heb, dat heb ik gekregen. Het is niet van mezelf. Laat niemand roemen! Wie roemen wil, roeme in de Heer!

Binnen de gemeente

Tenslotte is een gave bedoeld om te gebruiken *binnen het lichaam van Christus*. Christenen die los van de gemeente hun christen-zijn willen beleven, zullen met hun gaven niet ver komen. Gaven zijn gegeven om ze in te zetten binnen de gemeente. Dat wil overigens bepaald niet zeggen, dat gaven alleen naar binnen gericht zijn, alleen bedoeld zijn voor de onderlinge opbouw van medegelovigen. Veel gaven - b.v. die van evangelisatie, of de gave van barmhartigheid en van dienen - moeten juist diegenen ten goede komen, die nog geen lid van de gemeente zijn. B.v. in een projekt om drugsverslaafden op te vangen of iets op touw te zetten voor daklozen of om een diaconale taak in de 3e wereld op zich te nemen. Maar ook in deze gevallen blijft het gebruik van deze gaven binnen het lichaam van Christus beslissend.

Ook wanneer we ons met onze gaven buiten de gemeente bewegen, staan we daar als het goed is niet als enkelingen, maar als gelovigen die als team samenwerken. Sámen! Weet u nog? In onze gemeenschappelijke dienst aan Christus en aan zijn Koninkrijk!

Nut van genadegaven

Tenslotte wil ik nog één vraag aan de orde stellen en wel die naar het nut van genadegaven. En ook wat het nut is van de kennis van genadegaven. En daarbij wil ik dan weer drie punten nagaan.

Voor de gelovige

Allereerst is het ontdekken van je gaven een middel om als gelovige tot je doel te komen. D.w.z. tot het doel dat God met jou heeft. Om te weten wat God nu speciaal van jou verlangt in de dienst aan zijn gemeente en zijn Koninkrijk. En hoe jij je plaats in kunt nemen in het geheel van zijn kerk. Nu ben ik ervan overtuigd dat veel gelovigen vandaag hun genadegaven gebruiken, zonder dat ze zich dat nu zo speciaal bewust zijn. De kerk van Christus zou niet geweest zijn als broeders en zusters niet hun gaven hadden gebruikt in dienst van hun Heer. Waarom is het dan toch zo belangrijk dat ieder zich van zijn gaven bewust wordt? Dat u zich daar expliciet mee bezig houdt en erover nadent? Omdat kennis van uw gaven u zal helpen om te verstaan wat Gods wil met uw leven is. Nogmaals, God heeft voor ieder van u een bepaalde taak in het lichaam van Christus vastgesteld. En uw gave is de sleutel tot wat God wil wat u nu moet en mag doen. Want, dat moet u begrijpen, elke gave is ook een opgave. Elke gave houdt een roeping in. Uw Heer verwacht dat u ermee aan het werk gaat, zoals de heer uit Christus' gelijkenis van de talenten en de ponden. U moet er zo mee handelen, dat uw opdrachtgever er voordeel van heeft.

Elke gave is een opgave. Maar de gave gaat voorop. D.w.z. u kunt het. God heeft u een mogelijkheid gegeven om Hem te dienen. God vraagt van u niet meer dan wat Hij u zelf gaf. En daarom is het zo belangrijk uw gaven te ontdekken. Want dat bespaart u veel zuchten en frustraties. Als u uw gaven kent, dan weet u welke plaats en welke taak binnen

**34e jaargang - nr. 22.
26 oktober 1990**

In dit nummer

- 383** H. de Jong
Diskussie rondom het ene talent (1)
- 385** G. v.d. Brink
In memoriam ds. D.K. Smit
- 386** J. Meulink
Kinderen van Eén Vader (2)
- 388** H. Algra
Wat geven wij de jongeren mee?
- 389** C. Smit
Dominees in dienst: Christelijk of zo
- 390** B. Wielenga
Zending: Liturgie en zending (1)
- 392** D.W.L. Milo
Bestaat er toeval?
- 394** Petra de Groot
Vrouwencontactdag in Putten over New Age Beweging
- 396** K. Holwerda
Kerkmuziek
- 398** J. Bouma
De Pastor van boven of van beneden

Opbouw

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
D.W.L. Milo
Ds. K. Muller
M.J.F. van der Wal

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Tel. 05130-20476

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Uit breder kring

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

Administratie Opbouw
Marjoke van Veelen-Vreugdenhil
Postbus 84183, 3009 CD Rotterdam.
Tel. 010-4550802.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 60,- per jaar of f 33,- per half jaar.
Voor studenten f 48,- per jaar.
Buitenland f 84,- per jaar of
f 104,- per luchtpost. Chequekosten
buitenland: f 10,-.

Advertenties

Tarief: 55 ct. per mm. bij 45 mm. breed (excl. 6% BTW). Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-10760, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

onze gemeente voor u geschikt is. Als u uw gaven kent, kunt u doelbewust en doelgericht met de Heilige Geest meewerken.

Daar zit ook nog een andere kant aan. Naast de gave(n) die u bezit, zullen er vele meer zijn, die u niet heeft. Zoals ik in het begin al zei: U zult met uw gave altijd in de minderheid zijn. En er zullen talloze gaven zijn, die u niet bezit.

Nu, dat is geen reden om jaloers te zijn. Bekijkt u het juist eens van deze kant, dat u vrij bent van een taak op een terrein waarop u beslist geen gave bezit. U draagt tegenover God geen verantwoordelijkheid voor al die gaven die u niet heeft. En u kunt met een gerust geweten weigeren als op zo'n terrein toch uw inzet wordt gevraagd. God roept u niet tot taken waartoe Hij u niet geschikt gemaakt heeft. Iemand die niet de gave van evangelisatie heeft hoeft niet de straat op. En iemand die niet de gave van leiding heeft hoeft geen voorzitter van een commissie of van een bijbelclub te worden.

Maar nogmaals, daar waar u wel gaven voor hebt, wordt uw inzet verwacht. Maar dan mag u ook het zekere gevoel hebben dat u wandelt op de weg die God met u wil gaan. Dat u doet waarvoor God u heeft bedoeld. Dat kan u brengen tot een gezond zelfbewustzijn en tot een harmonisch geestelijk leven.

Voor de gemeente

In de tweede plaats is de kennis van genadegaven en waarvoor ze dienen en hoe ze moeten worden ingezet tot heil van heel de gemeente. In Ef. 4 heeft Paulus gezegd dat het gehele lichaam van Christus tot rijpheid en volwassenheid komt, wanneer de geestelijke gaven benut worden. Ik herinner m.n. nog eens weer aan dat woord uit Ef. 4,16 dat *naar de kracht, die elk lid op zijn wijze oefent ... het lichaam groeit en zichzelf opbouwt in de liefde.*

Een gemeente die tot rijpheid komt heeft ook groeikracht. Die zal groeien in kwaliteit. Want de gaven van onze gemeente zullen worden gemobiliseerd. Het werkloosheidsprobleem binnen de gemeente zal worden opgelost.

We zullen tot een heel andere vorm van taakverdeling kunnen komen. Vaak is het zo dat we een vacature hebben en een baantje voor dit of dat. We hebben commissies en werkgroepen, die bemand moeten worden. En wat doen we dan: we werven een broeder of zuster om het een of het ander te doen. We zoeken een mannetje of vrouwtje voor een taak.

Maar moeten we dat niet precies andersom doen? Moeten we niet een taak en een opdracht zoeken bij een gemeentelid? Moeten we niet eerst kijken wat we in huis hebben? Moeten we niet eerst eens wat breder

inventariseren wat God zoal aan gaven in onze gemeente gegeven heeft aan de diverse broeders en zusters en dan daarbij aansluitend bezien wat we als gemeente gaan aanpakken? Moeten we zo niet meer Góð het beleid voor onze gemeente laten bepalen?

En zo zal, wat voor de enkeling in ons midden geldt, ook voor de gemeente als geheel gelden. Zo komen we tot ons doel. Zo zullen we winnen aan geestelijke gezondheid. Er zal een nieuwe geest van eenheid en eensgezindheid gaan ontwakken. Voor ieder zal er een taak zijn, een mogelijkheid om zich in te zetten. Veel minder leden zullen zich minderwaardig of nutteloos voelen als ze leren verstaan dat ook zij niet gemist kunnen worden in het plan van God. We zullen meer waardering voor elkaar ontwikkelen als we zien hoe we elkaar nodig hebben en van elkaar afhankelijk zijn om samen dat plan uit te voeren.

Zo zal de gemeente kunnen groeien in kwaliteit, maar ook in kwantiteit. Want een licht op de kandelaar en een stad op de berg kunnen niet verborgen blijven. Dan mogen we ook uitzien naar Gods zegen, dat Hij mensen van buiten de kerk bij ons voegt om samen met ons zijn volk te zijn. En moet dat niet het grote verlangen zijn van elke gemeente van Christus?

Voor God

En zo zal tenslotte – dat is het derde punt – de ontdekking en het gebruik van de gaven die de Geest ons geeft dienen tot verheerlijking van God. Zoals Petrus dat schrijft: *Dient elkaar, een ieder naar de genadegave, die hij ontvangen heeft, als goede rentmeesters over de velerlei genade Gods ... opdat in alles God verheerlijkt worde door Jezus Christus, aan wie de heerlijkheid is en de kracht, in alle eeuwigheid* (1 Petr. 4,10v.).

Kunt u iets heerliker bedenken dan ieder voor zich en samen met elkaar te leven tot eer van God? Ga dan ieder voor zich op zoek naar uw gave. Ga vooral ook samen als gemeente op zoek naar de gaven die u ontving. En laten we zo ieder voor zich schepselen zijn en laten we samen met elkaar gemeenten zijn naar Gods bedoeling.

kort en goed:
kerk

KERK: wekelijkse magazine met nieuws en achtergronden over kerken en christelijke organisaties

Bel voor 3 gratis proefnummers: 03420-10790

H. de Jong, Zeist

Diskussie rondom het ene talent (1)

Mijn indruk is dat er wel met erg grote verwachtingen wordt uitgezien naar wat ik nu zal terugzeggen op de kritiek die ik op mijn artikelenreeks 'woekeren met het ene talent' gekregen heb. Om er verlegen van te worden, als je leest dat zelfs het Nederlands Dagblad die beantwoording aankondigt. Zou men echt verwachten dat ik nu heel anders zal schrijven dan in mijn artikelen? Of zou men denken dat die artikelen niets anders waren dan het produkt van een overstelpde geest die nu weer nodig in moet binden? Als men dat denkt dan moet ik met een teleurstelling beginnen. Het zal niet zoveel anders zijn dan eerder. Wat verduidelijkingen, meer niet. Ook herhalingen zijn niet te vermijden.

Verdediging

Eerst een opmerking vooraf. Laat ik nog eens duidelijk zeggen waarom ik de pen heb opgenomen om op het initiatief van Enschede-Noord te reageren. Daar zat de behoefte achter om mezelf en mijn plaatsje in de nederlands gereformeerde kerken te verdedigen. Dat moet men nu niet helemaal strikt persoonlijk opvatten. Er zijn er immers meer die net als ik iets zien in de vrijheid die we in de nederlands gereformeerde kerkvorm gekregen hebben: een wat lossige structuur die een zekere ruimte laat aan de onder ons voorkomende verscheidenheid. Welnu, die vrijheid zie ik in gevaar komen als doorgaat wat in Enschede-Noord is begonnen. Er zal voor mij (en anderen) geen plaats zijn in een verenigde vrijgemaakte kerk. En waar moet ik dan heen? Ik zou het echt niet weten. Moet ik synodaal worden? Of hervormd? Ik zou het niet kunnen. En wel om redenen waarover ik in die eigenste reeks artikelen niet onduidelijk ben geweest. Laat dus de lezer van ons blad zich eens proberen te verplaatsen in de positie van een predikant die dankbaar is voor zijn plekje in onze kerken en die moet vrezen dat hem die bodem onder zijn voeten vandaan getrokken wordt. Niet dat anderen dat bewust en met boos opzet willen doen, allicht niet, maar het valt als konsekwentie van hun opstelling te voorzien. Nu, dan is het toch te verstaan dat zo'n predikant krachtig aan de bel trekt? Mijn reactie is een reageren uit zelfbehoud, zo moet men het zien.

Verscheidenheid

En verder: mij gaat het er in mijn persdiskussies steeds om dat we

met verscheidenheid leren omgaan. Ik zie dat als noodzakelijk. En tevens als een ereschuld aan ons verleden. En dat in tweevoudige zin. Toen we ons destijds vrijmaakten hebben we een welkom toegeroepen aan een grote variëteit van broeders en zusters die tegen de synodale kerkleiding een verscheidenheid van bezwaren meebracht. De een was kerkrechtelijk bezwaard, de ander dogmatisch en weer een ander was het oekumenisch. We hebben elkaar toen in die verscheidenheid aanvaard. Dat is later niet waargemaakt. Toen een meerderheidsopinie zich ging aftekenen begonnen al gauw de minderheden gediskrimineerd te worden. Wij moeten hierover maar niet al te verontwaardigd doen want sinds de buitenverbandstelling staan wij voor hetzelfde probleem: hoe zullen wij recht doen aan de verscheidenheid waarmee we toen in zee gingen. Over de vorderingen die we op dit punt gemaakt hebben ben ik nog niet helemaal gerust. Wel is de voorwaarde daarvoor enigszins voorhanden. We hebben een niet al te strak kerkverband. Tot die voorwaarden reken ik echter ook een soepele binding aan de belijdenisschriften en een behoorlijk inzicht in de grenzen van hun gezag. Het moet echt uit zijn met de gedachte dat we met deze geschriften over de hele linie een eenheid van opinie kunnen afdwingen. Of zouden we het destijds misschien helemaal ten onrechte voor ds. Telder hebben opgenomen, die toch op een bepaald punt onmiskenbaar van de belijdenis afweek?

Ds. G. Vrooland

Als ik nu konkreet tot antwoorden overga wil ik beginnen met mijn geachte kollega Vrooland uit Enschede-Noord. Dat lijkt me voor de hand liggend omdat in wat in zijn gemeente speelde de aanleiding tot mijn geschrijf gelegen was. Ds. Vrooland trekt zich tegenover mij helemaal terug op de betrouwbaarheid van de Heilige Schrift. Daar komt hij herhaaldelijk op terug, dat is het aambeeld waarop hij voortdurend hamert. Maar ik vind dat hij er dat punt met de haren bijsleept. Dat was toch niet aan de orde tussen de beide kerken in Enschede-Noord? Ja, goed, zijdelings misschien, maar zo hangt alles met alles samen. De indruk wordt nu gevestigd dat de kerkeraad van Enschede-Noord uit bezorgdheid over de aanranding van de Heilige Schrift in onze kerken tot samenspreking met de vrijgemaakten is overgegaan. Maar is dat geen achteraf-rekonstruktie? Het maakt op

mij de indruk dat ds. Vrooland door deze draai aan de hele affaire te geven een goedkoop sukses tegenover mij nastreeft: bij ds. De Jong is de Schrift niet veilig en dus moeten we tegenover hem de stellingen betrekken en daarin past wat in Enschede-Noord tot stand is gekomen. Dit lijkt mij een vertekening en het grenst bovendien aan stemmingmakerij. Zo zou ik nooit meer wat kunnen schrijven, alleen omdat ik mij volgens ds. Vrooland ooit eens aanvechtbaar heb uitgelaten over de Heilige Schrift. Het is waar, als ds. Vrooland bij mij een lust tot kritiek op de bijbel zou kunnen aantonen dan zou hij gelijk hebben. Zo'n geest immers verspeelt alle recht van spreken in de christelijke kerk. Maar zo ligt het toch niet? Er is geloof ik geen reden om mij voor te houden zoals ds. Vrooland doet: „Wij verdragen het niet dat de Heilige Schrift zich steeds weer moet verantwoorden tegenover het intellect en dat de betrouwbaarheid van Gods Woord bevraagd en problematisch behandeld wordt”. Moet ik mijzelf hier echt in herkennen? Ds. Vrooland is toch zelf theologisch geschoold? Nu, dan weet hij toch dat niet ik problemen verzin maar dat er zich sinds de informatiestroom van de laatste twee eeuwen bepaalde moeilijkheden voordoen in het lezen van de Heilige Schrift waar onze vaders zich het hoofd nog niet over behoeften te breken? Daarover heb ik publiek geschreven, en dat zeker niet onfeilbaar. Telkens heb ik gezegd dat ik mijn formuleringen voor beter geef en meermalen heb ik dat ook konkreet gemaakt: terugnemen van dit, terugnemen van dat, als ik merkte dat ik met een bepaald woord of uitdrukking mijn broeder of zuster ergernis gegeven had. Ik wil nog veel meer terugnemen, alleen, een ding kan ik niet doen: de moeilijkheden zelf waarop ik wees terugnemen. En laat dan een ander er maar verstandiger over schrijven dan ik gedaan heb.

Wanneer ik de pen erover oppakte heb ik er trouwens steeds naar gestreefd dat dit om zo te zeggen linierhandswerk zou blijven. Met mijn rechterhand deed ik andere en mijns inziens ook belangrijker dingen. De Schrift uitleggen. Het is nu ongeveer veertig jaar dat ik met een op de verkondiging gerichte belangstelling aandachtig Gods Woord lees. Het heeft me veel vreugde geschonken. Nieuwe en oude dingen heb ik uit mijn schat tevoorschijn mogen brengen, naar de belofte van de Meester. Maar ik heb in die veertig jaar ook dit ontdekt: een rigoureuze inspiratieleer die de onfeilbaarheid van de

Heilige Schrift drijft heeft tot achtergrond het geloof in de onfeilbaarheid van eigen opvattingen en heeft meer te maken met een te serieus nemen van jezelf dan met werkelijke eerbied voor Gods Woord. Echte eerbied voor Gods Woord immers betekent ook dat je niet lichtvaardig heenhuipelt over de problemen die de bijbel zoals elk dokument uit het verleden (wat hij toch ook is) oproept. Die eerbied maakt ook dat je je groen en geel kunt ergeren aan de gezochte redeneringen die die onfeilbaarheid overeind moeten houden – redeneringen die ervoor zorgen dat het gezag van Gods Woord aan de zijden draad van onze spitsvondigheid komt te hangen. Liefde tot de Heilige Schrift drijft ds. Vrooland maar drijft ook mij. Ik geloof er daarom niets van dat bij het verschil dat we op het ogenblik met elkaar hebben de Heilige Schrift tussen ons in zou staan. We moeten ons gesprek dan ook niet met deze zware ernst belasten.

De zaak zelf

Wat dan de zaak zelf betreft die tussen ons ligt blijf ik erbij dat de Nederlands gereformeerde kerkeraad van Enschede-Noord met een volstrekt eenzijdige verklaring tot overeenstemming met de vrijgemaakten gekomen is. De wederkerigheid, het geven en nemen, ontbreekt geheel. Ik heb dat een overlopen met pak en zak genoemd en de lange bestrijding van ds. Vrooland heeft mij niet van deze typering af kunnen helpen. Ik vind die eenzijdigheid niet goed. Voor ons niet, maar voor onze broeders en zusters aan de overkant ook niet. Die moeten zeker niet gestijfd worden in de gedachte dat ze eigenlijk alles (op enkele schoonheidsfoutjes na – die dan ook nog weer aan beide kanten liggen!) goed gedaan hebben. Bovendien, het zal niet werken, want zo zitten we morgen weer met dezelfde problemen. Weer verdacht van ontrouw aan dit of aan dat, weer geschorst – brr, ik

moet er niet aan denken. En de spot van de wereld waar ds. Vrooland terecht zo benauwd voor is, zal dan pas echt hoog opslaan, om van de ere Gods nu maar geheel te zwijgen.

Pastorale Notitie

G. v.d. Brink, Veenendaal

Is God een knutselaar?

Op de onlangs gehouden ambtsdragersconferentie van de Christelijke Gereformeerde Kerken hield de heer I.A. Kole (Geref. Gem. en lid van de centrale directie van 'De Driestar' in Gouda) een hartstochtelijk pleidooi voor Bijbelgetrouw basis-onderwijs en samenwerking daarin binnen de Gereformeerde Gezindte. Ik wou dat alle besturen, directies en leerkrachten van het PCBO er bij geweest waren. Terecht stelde de heer Kole dat het ongeloof nergens feller pene treert dan in het onderwijs. Directies en besturen moeten zich bij het benoemingsbeleid ervan overtuigen

dat de kandidaten gelovig buigen voor de Schriften. In concreto, dat ze de grote heilsfeiten ongecompliceerd aanvaarden, eruit leven, en doorgeven. En de ouders moeten daar boven op zitten.

Hoe nodig deze oproep is wordt me weer duidelijk uit een paperas van enkele jaren geleden, dat vandaag uit een ordner tevoorschijn kwam. Het is een rondschriven van de Stichting Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Rotterdam (Alex.-Polder) van enkele jaren geleden (1988).

Het betreft de Paasviering op de scholen. De Stichting ziet problemen. De verhalen van kruisiging, dood en opstanding zijn immers volstrekt ongeschikt voor 4, 5 en 6 jarigen. Op die en die datum – zo vervolgt de circulaire – „wanneer we het paasfeest vieren, zal dan ook niet het opstandingsverhaal worden verteld. We vertellen echter wel de boodschap van Pasen: „God wil met jou elke dag opnieuw beginnen”.

„Deze boodschap maken we duidelijk aan de hand van het werken met waardeloos materiaal. De leerkracht maakt van dit waardeloos materiaal iets waardevols. Dan volgt de vergelijking: wij zijn het waardeloos materiaal en elke dag knutselt God ons tot iets waardevols. Wij maken brokken en God doet er iets mee”. Na de vertelling maken de kinderen van waardeloos materiaal iets waardevols en geven dat aan een vriendje of vriendinnetje. En dat is dan pasen. De circulaire sluit met de vraag om thuis in te spelen op het paasgebeuren op school.

De vraag is hoe dat met de Kerst zal gaan. Natuurlijk wordt niet de boodschap verteld dat Hij die God was en God blijft, vlees en bloed aannam uit de maagd Maria zonder de wil van de man. Dat is te moeilijk voor kinderen. (Niet voor grote mensen?) Het wordt uiteraard de boodschap van de Heer die bij ons kwam en bij ons is. Goede vrijdag (de verzoening van onze schuld) is al verdwenen en Pasen wordt Gods knutseluurtje. Hemelvaart is natuurlijk een sprookje en de wederkomst van de Heiland een fabeltje. Met een diepzinnige boodschap.

Wat is het nodig dat er Bijbelgetrouwe Pabo's zijn. Dat jongelui die bukken voor de Schriften en leven uit de heilsfeiten onderwijzer en onderwijzeres worden. En dat er ouders zijn die zitting nemen in ouderzaden en besturen. En laten het alstublieft niet altijd dezelfde zijn die alles moeten doen! Het vraagt zeeën van tijd en energie. Maar het gaat om kinderen die van God zijn.

Ten aanzien van wie wij plechtige beloften hebben afgelegd. Het stellen van de eisen van Bijbelgetrouwheid aan candidaat-leerkrachten kan voor grote problemen plaatsen. Maar op dit punt mogen geen compromissen worden aanvaard. Wij zijn geen kunstig verdicte fabeltjes nagevolgd toen we tot geloof kwamen, zegt Petrus in zijn 2e brief, hoofdstuk 1. En Pasen (ook Pasen vandaag) is bepaald niet Gods knutseluurtje. Maar leven uit de doden.

G. v.d. Brink, Veenendaal

In memoriam ds. Derk Klaas Smit, 1925-1990

Geheel onverwacht werd op 4 okt. jl. uit onze kring weggenomen onze vriend Ds. Derk Klaas Smit. Het bericht van zijn heengaan werd nu als heel schokkend ervaren. Vorig jaar zou dat anders geweest zijn. Toen begonnen 'banden van de dood' hem te omvatten en grepen 'angsten van het dodenrijk' hem aan. Niet dat hij één ogenblik twijfelde aan de macht en de trouw van de Here. Maar hij hing aan het leven en hij preekte zo graag. Het: „Ach Here, red mijn leven” van psalm 116 was zijn dagelijks gebed. En de HERE heeft hem gehoord, zodat Dirk zei: „De HERE bewaart de eenvoudigen; ik was verzwakt, maar Hij heeft mij verlost”.

Twee maanden geleden zaten we op een zondagmiddag een beetje te mijmeren in zijn groentetuin. Hij zei: „Vorig jaar ben ik gegaan door een dal van weemoed. Ik zag de bloemen voor het laatst. Ik hoorde de vogels en zag Gods mooie wereld. En ik dacht: Dit is misschien wel de allerlaatste keer! Maar nu ben ik er weer. De HERE heeft mijn banden losgemaakt. Ik voel me zoveel sterker. En ik geniet zo intens van deze schoonheid. Ik beleef psalm 116 zo sterk: 'Gij hebt mijn leven van de dood gered, mijn oog van tranen, mijn voet van aanstoot, Ik zal wandelen voor het aangezicht des HEREN in de landen der levenden'. En nu mag ik volgende week ook weer voor de eerste keer preken”. Dirk was zo dankbaar en zo gelukkig. En nu heeft de Here hem weggenomen zonder strijd en zonder weemoed. Om met Christus te zijn. En dat is voor hem (die toch zo zwak bleef) verreweg het beste. Voor Bab, de (klein)kinderen en de vrienden is de slag zwaar en het gemis groot. Want Dirk was klein van stuk en nederig van geest, maar hij nam een grote plaats in. Wat mij betreft: we kenden elkaar al heel lang. We zaten samen op één kast in onze studententijd: één kamer, één slaapkamer. Dag en nacht bij elkaar. Dan leer je elkaar wel kennen. Hoeveel potjes hebben we geschaakt. Hoeveel debatten gevoerd. Hoeveel kilometers geslenterd door het nachtelijke Kampen. Hoe dikwijls heeft Dirk ermee willen stoppen, omdat hij er toch niet door kwam. Het „wij kennen ten dele” (de tekst boven de rouwbrief) groeide in hem uit tot een „wij weten nog helemaal niets”. Toch had hij zoveel gaven ontvangen. De laatste weken voor zijn kandidaatsexamen bracht hij door in onze pastorie in Drogeham. Natuurlijk dacht hij weer dat hij

er niet door kwam. Maar het liep zo goed. Hij was zo rijk getalenteerd en met veel aarzeling begon hij dat ook te ontdekken en hij werd er blij mee, terwijl hij er ook onder leed. Want één van zijn grootste gaven was een bijzonder sterk ontwikkeld gevoel voor recht en onrecht. En daar moet een mens wel aan lijden, zelfs in de kerk, juist in de kerk. Hij kon koken van machteloze woede als hij op schijnvroomheid stootte, of op vrome huichelarij of op machtspolitiek. Hij heeft geleden aan de kerk. Dirk kon telkens weer verrassen met scherpzinnige kerkrechtelijke beschouwingen, die – verre van formeel – gevuld waren van recht en gerechtigheid. Hij was daarin strikt eerlijk. Vriend of vijand, dat maakte niet uit. Geen van de vrienden had dan ook de moed om zo maar door te razen als Dirk zei dat dat niet kon of niet mocht. Hij is de praatpaal geweest van velen, ook in de moeiten van de kerk van Zwolle. Toen enkele van zijn vrienden in 1983 werden geschorst of schorsenswaardig verklaard, steunde hij hen ten volle: „Jullie zijn niet geschorst door de Here. Je moet doorgaan”. Maar de gescheurdheid vrat aan hem, zoals ds. J. van Atten terecht opmerkte. Hij heeft het dan ook heerlijk gevonden dat hij kort geleden mocht voorgaan in de Zuiderkerk in Zwolle. Eén van zijn zoons merkte op: „Hij was een man die leefde uit de verzoening door Christus. Daarom beleefde hij in die kerkdienst een stukje verzoening onder broeders. Dat is tevens de laatste keer geweest dat hij op de preekstoel stond. De enorme belangstelling bij zijn graf liet zien hoe waar het was, wat zijn pastor opmerkte dat Dirk een Vriend was, geen autoriteit. Hij was de man met het petje op. Dirk was Vriend van velen. Ook van zijn kinderen. Daarom is het gemis ook groot bij velen, bij Bab, de kinderen en velen om hen heen. Trooste de Here hen allen. Ik sluit met een klein fragment van Dirk's preek over 1 Kor. 12:3: Niemand kan zeggen: Jezus is Heer, dan door de Heilige Geest. *We weten niet wat we allemaal moeten meemaken... We weten niet welke golven van ellende ons zullen overspoelen. Maar één ding weten we heel zeker: Jezus leidt de Zijnen naar het leven. Hij blijft de overste Leidsman en Voleinder des geloofs!... Er zal een herstelde mensheid komen. Een mensheid, die als één volk dezelfde taal zal spreken. De taal van de Geest. Daar zorgt de Heilige Geest nu al voor... Hij tilt ons*

uit... boven onze zorgen en angsten. Boven ons verdriet en onze dood. En Hij neemt ons mee naar Jezus toe... Hem zal aller oog zien. En alle knie zal zich voor Hem buigen. En alle mond Zijn lof getuigen... Halleluja!

Curriculum vitae: Derk Klaas Smit werd geboren op 16 jan. 1925 als zoon van een bakker in Kommerzijl. Na zijn theologische studies volbracht te hebben in Kampen werd hij predikant te Kantens op 17 juli 1955. Daarna volgde Blokzijl in 1962. Een korte periode als legerpredikant werd afgebroken door ziekte. Van 1969-1972 werkte hij als godsdienstleraar aan de Chr. Scholengemeenschap te Emmeloord. In 1972 keerde hij terug naar de preekstoel in Vlaardingen tot 1976. Toen volgde de periode Dalfsen-Zwolle van 1976-1978 tot zijn vroegtijdige emeritering wegens een kwaal aan de bloedvaten. Hij overleed op 4 okt. 1990 op de leeftijd van 65 jaar.

Leven en Kracht

Lektuur-evangelisatie

Zoekt u goed en betrouwbaar evangelisatiemateriaal? Wij hebben materiaal voor de mens van onze tijd en in de taal van onze tijd. Voor alle leeftijdsgroepen. Nu veel nieuw materiaal. Kerstblad: God is onder ons! Een puur evangelisatieblad voor rand- en buitenkerkelijken.

Foto-kerstkaarten met evangeliserende inhoud. Iets bijzonders. Leven en Kracht: specialist in evangelisatiemateriaal. Eigentijds, actueel, modern en toch bijbels. Het is de moeite waard om ons te leren kennen.

Vraag inlichtingen en proefnummers.

Postbus 4, 3958 ZT Amerongen. Tel. 03434-53444.

J. Meulink

Kinderen van één Vader (2)

Vrijgemaakten en ned. gereformeerden

De vrijgem. gereformeerden staan ongetwijfeld het dichtst bij de ned. gereformeerden, al zou je bij het lezen van de vrijgemaakte pers de indruk krijgen, dat ze door een onoverbrugbare kloof gescheiden zijn. Gelukkig zijn bij beide kerken mensen, die vinden, dat ze bij elkaar behoren, maar de vooruitzichten op wederzijdse toenadering zijn niet zo goed.

In het onlangs verschenen boek van dr. W.G. de Vries wordt van onze kerken een schildering gegeven, waarin de ned. geref. kerken absoluut niet te herkennen zijn.

In Zwolle, waar ds. De Vries vrijg. geref. predikant is, zijn juist samensprekingen tussen beide kerken geweest. Gemeend werd, dat de kerk van Zwolle(1) de gemeente was, die het dichtst bij de vrijgem. kerken stond. Bovendien had de ned. geref. kerk verklaard, dat het kerkelijk akkoord haar niet zinde. Men wilde terugkeer naar de D.K.O. Verder was men kritisch tegenover eigen kerken wegens de leer van Telder, het toelaten van kinderen aan het Avondmaal, de vrouw in het ambt en het liedboek.

De kerkeraad van Zwolle 1 verklaarde dan ook bij de samensprekingen, dat belijdenis en kerkorde gehandhaafd moesten worden, dat men steeds heeft gepleit voor terugkeer naar de D.K.O. en dat men wil, dat de belijdenis „onverkort en onbekrompen” gehandhaafd wordt. De vrijgemaakten vroegen echter nog meer. Mee in verband met de discussie rond de 'Open Brief' werd gevraagd in te stemmen met de uitspraak: „Daarom erkennen en aanvaarden wij de Gereformeerde kerken in haar strijd voor de integrale handhaving van de belijdenis sinds de veroordeling van de Open Brief door de synode van Amersfoort West in 1967.”

Er moest dus nog een soort 4e formulier, een bovenschriftuurlijke binding, bijkomen.

Terecht wees de kerkeraad van Zwolle 1 dit af. Het beroep op de 'Open Brief' was ook nogal dwaas. Deze is nooit een kerkelijk stuk geweest en was bij de breuk in Zwolle ook helemaal niet in geding.

De samenspreking in Zwolle is in zover leerzaam, dat hieruit blijkt dat er sinds de breuk in veel vrijgemaakte kerken nog weinig veranderd is.

De oorzaak van de breuk wordt zorgvuldig verzwegen (uit schaamte?) en men voert nu allerlei bezwaren tegen ons aan, die toen helemaal niet in geding waren. De oorzaak lag niet bij de 'Open Brief', of de zaak ds. v.d. Ziel of ds. Telder of ds. Ooster-

hof. Wie dat meent heeft van de kerkelijke moeilijkheden weinig begrepen.

De moeiten kwamen voort uit het feit, dat men een bepaalde opvatting over de vrijmaking als bindend ging opleggen. Vanaf het begin van de vrijmaking werd hier verschillend over gedacht. Daar waren er, die de vrijmaking zagen als een afscheiding van de ware kerk van de valse, volgens art. 28 N.G.B. Er was echter ook nog een andere opvatting over de vrijmaking, het zich vrijmaken van bepaalde besluiten, afwerping van het hiërarchisch juk van de synode om op de gereformeerde weg te blijven. Deze opvatting is duidelijk verwoord in het vrijmakingsbesluit van de kerk van Enschede in sept. 1944. Men wilde niemand om een andere beschouwing uitwerpen. In dat besluit werd tevens uitgesproken, dat men wilde samengaan met alle gereformeerden, die het hiërarchisch juk hadden afgeworpen en allen die in de chr. geref. kerk en de Ned. herv. kerk hetzelfde geloof met ons deelachtig zijn. Helaas heeft men later in Enschede ook gekozen voor de eerste visie over de vrijmaking en de tweede als niet goed vrijgemaakt verworpen.

Dit was helaas de algemene lijn in de vrijgemaakte kerken. Vrijgemaakt zijn mocht niet betekenen gewoon gereformeerd blijven, neen, de vrijgemaakte kerken moesten iets speciaals worden. Er kwam een vrijmakingsideologie op, zoals ds. Lok eens als volgt verwoordde: de zaak van Jezus Christus zal in ons land alleen toekomst hebben, als zij die bij deze zaak betrokken zijn, voor alles elkaar vinden in de waardering en benoeming van wat in 1944 is geschied binnen de geref. kerken. Wanneer men zo'n ideologie gaat opbouwen, dan gaat het grondig mis. Dan binden we elkaar aan meer dan de Schrift. Het gevolg was dan ook, dat je als goed vrijgemaakte lid moest zijn van exclusief vrijgemaakte organisaties.

In 1987 stelde ik op een Paascongres van de (vrijgem.) Gereformeerde Studentenverenigingen, dat de grote meerderheid van de ned. gereformeerden wel met de vrijgemaakt gereformeerden zou willen verenigen. Onmiddellijk stond een vrijgemaakte student op, die mij vroeg of ik dan ook lid van het G.P.V. wilde worden. Mijn antwoord was toen en nu: als wij ooit kerkelijk samengaan, zal men ons als ned. gereformeerden moeten accepteren zoals we zijn, dat houdt o.m. ook de vrijheid in de keus van een christelijke politieke partij. Deze student had zich in elk geval nog niet kunnen losmaken

van de vrijmakingsideologie.

En hij is helaas niet de enige. Zo maakte ds. Goedhart zich al zorgen voor de gereformeerde politiek en het gereformeerde onderwijs als vrijgemaakten en chr. gereformeerden zouden samengaan.

Ik merkte al op, dat de 'Open Brief' geen kerkelijk stuk was. Merkwaardig daarom dat deze O.B. door de synode van Amersfoort veroordeeld werd en nog steeds als bewijs van niet-gereformeerd zijn tegen de ned. geref. kerken wordt aangevoerd. De O.B., zelf was ik mede-ondertekenaar, was niet anders dan een poging om de 'Tehuis-gemeente' in Groningen vast te houden. Vreemd ook is, dat anderen blijkbaar beter wisten dan wij zelf wat met deze O.B. bedoeld werd. Daar zou in de O.B. gesuggereerd zijn, dat de geref. belijdenis in deze tijd niet meer als grondslag zou kunnen fungeren. Daarvan staat echter niets in de O.B. Er staat slechts in, dat er kerken zijn, die wegens een andere geschiedenis en andere omstandigheden een belijdenis hebben, die niet op alle punten met onze belijdenis overeenkomt. En dat behoeft wederzijdse erkenning niet te verhinderen. Ik meen dat dit goed gereformeerd, helemaal naar de Schrift is.

Een ernstig bezwaar van vrijgemaakte zijde tegen onze kerken is het feit, dat wij de oude D.K.O. vervangen hebben door het 'Akkoord van kerkelijk samenleven'.

Ja, wanneer men tweemaal een kerk is uitgezet zog. met gebruikmaking van de D.K.O., terwijl deze in werkelijkheid met voeten getreden werd, dan is het begrijpelijk, dat het vertrouwen in die oude D.K.O. wat minder geworden is. De ned. geref. kerken hebben gestreefd naar een korter, moderner, duidelijk geformuleerd akkoord van kerkelijke samenleving, waarbij de gereformeerde beginselen werden gehandhaafd en de hiërarchie zoveel mogelijk wordt tegengegaan. Een inbreuk hierop is het later toegevoegde art. 34, dat een kerk het recht geeft een besluit van een regionale of landelijke vergadering niet uit te voeren om redenen die het welzijn van de gemeente betreffen. Daar staat echter bij, dat men bij niet-uitvoering van een besluit daarvan aan de zusterkerken rekenschap moet geven. Dat betekent aan de andere kerken meedelen op welke gronden men een bepaald besluit niet kan uitvoeren. T.a.v. deze bepaling is helaas nog wel eens een kerk in gebreke. Daar de vrees voor hiërarchie nog niet bij alle kerken was weggenomen is een preambule opgenomen,

waarin staat dat kerken die het akkoord niet aanvaardden hierom toch niet uitgestoten worden. Wel wordt hen verzocht zoveel mogelijk naar dit akkoord te leven. Tevens wordt hierin de belofte afgelegd, en dat is het belangrijkste, zich aan het Woord van God en aan de belijdenis van de kerk te houden.

Van vrijgemaakte zijde wordt hierover veel ophef gemaakt. Merkwaardig, omdat juist bij de breuk in de vrijgemaakte kerk niet geschroomd werd om de K.O. te schenden als het te pas kwam.

Zo nam de synode van Amersfoort een verstrekkend besluit over de 'Open Brief', terwijl dat punt helemaal niet door de kerken op de agenda geplaatst was. Dit was in strijd met art. 30 K.O. Art. 31 werd meermalen geschonden. Art. 33 betreffende de credentiebrieven werd door de synode van Amersfoort genegeerd. Art. 79, waarin wordt voorgeschreven, dat een naastgelegen kerk bij de schorsing van een predikant bijstand moet geven, werd bij de schorsing van ds. v.d. Ziel genegeerd. Het zog. wegroepingsrecht van prof. Kamphuis stond evenzeer op gespannen voet met de K.O. Het is maar een greep uit de vele overtredingen. Was het vreemd, dat er na de buitenverbandzetting twijfel kwam over het nut van de D.K.O.?

Bij contacten van vrijgemaakte en ned. geref. kerken zal gesproken moeten worden over de werkelijke punten van verschil: bindingen, die boven de Schrift uitgaan, de vrijmakingsideologie en de kerkrechtelijke verschillen.

Daar zijn tekenen, die wijzen op een beter begrip.

De overspannen kerkidee, gepaard met exclusief vrijgemaakte organisaties is wat minder algemeen geworden. Lidmaatschap van gereformeerde organisaties wordt niet meer zo absoluut geëist.

Hier en daar worden zelfs gesprekken gehouden. Een goede zaak, mits men maar niet particuliere overgangen op het oog heeft. Daar wordt de kerkelijke eenheid juist door geschaad.

Samenspreking is alleen al nuttig om elkaar beter te begrijpen en mogelijke misverstanden weg te nemen. Wellicht kan men dan zelfs komen tot onderlinge erkenning. Wat zou het geweldig zijn als de chr. geref., de vrijgem. geref en de ned. geref. kerken kwamen tot wederzijdse erkenning en samenwerking. Dat zou een goede aanloop tot echte eenheid zijn.

Tot slot nog een deel van de oproep, die wij in 1970 zonden aan de raad van de Geref. Kerk van Enschede Zuid-West (vrijgemaakt):

„Sinds geruime tijd zien wij, met grote droefheid, dat kerken die trouw willen blijven aan de Schrift en de belijdenis, door classes en synoden

worden uitgestoten en dat kerkleden, met bewilliging van meerdere vergaderingen, hun medebroeders en -zusters wegroepen van achter trouwe kerkeraden.

Thans ervaren wij, dat ook de cl. Enschede in haar vergadering van 11 febr. 1970 de kerk van Nijverdal, die trouw is en wil blijven aan de Schrift en de belijdenis en die ook verklaard heeft de band met de andere gereformeerde kerken te willen handhaven, heeft uitgestoten. Naar de Heilige Schrift zijn wij echter geroepen gemeenschap te onderhouden met hen, die heilig willen leven overeenkomstig Gods Woord en de belijdenis, ook al worden zij door meerdere vergaderingen uitgestoten.

Margreet Maljers-Kroes, Alkmaar

Tussen kerk en keuken

Afwasmachine

„Mijn zusje heeft een afwasmachine gekocht,” zei Miek. Ze stond boven op een trap in onze huiskamer en haalde de boeken van de bovenste planken uit de kast. Ik pakte ze van haar aan en legde ze buiten op de tuintafel. Miek en ik sluiten af en toe een deal. Ik doe een klusje waar ik redelijk handig in ben voor haar en zij doet iets waar zij goed in is voor mij. Het werkt prima en 't is nog gezellig ook.

„Ze heeft uitgerekend dat het water en energie besparend werkt,” ging Miek voort en ze liet de volgende stapel zakken.

„Dat is knap,” zei ik terwijl ik twee boeken van Nijenhuis flink tegen elkaar sloeg. 'Dossier 333' gaf iets meer stof af dan 'de familie Heesters' maar dat kan haast niet anders met zo'n titel.

„Ik zei haar dat ze zo'n ding werkelijk dringend nodig heeft in haar eentje,” zei Miek. „Eigenlijk misse-lijk van me, want ze vertelde het al een beetje bleu.”

Het is inderdaad grappig dat vrijwel iedereen die een vaatwasmachine aanschafte, zich verontschuldigt voor de aankoop en aankomt met 'energie en water besparend' terwijl niemand zich geneert voor een nieuwe auto, die toch een veelvoud van energie kost. Integendeel! Een auto wordt den volke trots getoond.

Toch begrijp ik de schaamte voor een afwasmachine wel. Het heeft te maken met de functie die afwassen heeft. Waar praat je gemakkelijker met je kinderen dan in de keuken met je handen in het sop, terwijl het kind, waarmee het gesprek wordt gevoerd, de theedoek hanteert. Het is veel eenvoudiger om zó te zeggen: „Vertel es...hoe gaat het nu

Wij zijn immers, zoals ook bij de Vrijmaking in 1944 werd uitgesproken, onder beding van Gods genade, aan niets onderworpen dan alleen aan de Here en Zijn Woord.

Wij verklaren dan ook de uitstoting van de Gereformeerde Kerk van Nijverdal te verwerpen en de gemeenschap met deze kerk te handhaven.

Wij roepen u met de meeste ernst op, met ons het uitstotingsbesluit van de classis te verwerpen en de Gereformeerde Kerk van Nijverdal te blijven erkennen als wettige gereformeerde Kerk.

U toebiddend de leiding van de Heilige Geest.”

eigenlijk met je,” dan zittend in stoelen, met het volle gezicht op elkaar. Gevoelens worden gemakkelijker uitgesproken onder begeleiding van rinkelende bordjes en ook je eigen woorden krijgen minder lading als je al pratend een pan met aangebrande biet schoonmaakt. En vergeet het zingen niet. Wat wordt er niet gezongen tijdens de afwas. Alleen de badkamer gaat de keuken hierin voor.

Afwassen maakt ook je positie duidelijk. Want waar was je af? Bij mensen waar je bevriend mee bent. Vroeger at je alleen bij vrienden en verwanten. Ik herinner me vele preken over de maaltijden die de Heer gebruikte met Zijn vrienden en de betekenis die je er aan moest hechten. Het was echt 'De vriend wiens brood je at'.

In deze tijd nodigen we gemakkelijk iemand uit om te blijven eten, maar alleen de mensen waarmee je wat intiemer mee omgaat, mogen helpen met de afwas. Een aangeboden theedoek is dus eigenlijk een gunst. Een geblokt bewijs van vriendschap. Voor mij dus geen afwasmachine. Alleen... als ik af en toe de enorme stapels zie die zich ongemerkt op het aanrecht verzamelen, kan ik een warm begrip opbrengen voor de aanschaffers.

Wie weet... later. Maar niet voor alle kinderen het huis uit zijn!

H. Algra, Den Helder

'Wat geven wij de jongeren mee?'

een nieuw boek over zorg voor jongeren en de kerk

In de GSEV-reeks (opgezet vanuit vrijgemaakt-gereformeerde kring) verscheen het boek 'Wat geven wij de jongeren mee?' Er werkten 6 auteurs aan mee. Ze beschrijven elk vanuit hun eigen vakgebied de belevingswereld van jongeren en proberen aan te geven op welke wijze de kerk in kan spelen op de specifieke vragen die jongeren in de jaren 90 tegenkomen.

Oefenplaatsen

Er zijn allerlei manieren om onze tijd te beschrijven. In deze bundel ligt het accent op een beschrijving van de leefwereld van de jongeren. Jongeren groeien op in een zo snel veranderende cultuur dat het voor ouders soms lijkt of hun kinderen een totaal andere taal spreken. In zijn bijdrage komt Van der Horst (werkzaam bij het Hoger Beroeps Onderwijs in Zwolle) tot een analyse van de huidige cultuur. Hij signaleert dat gezinnen zich steeds meer gaan isoleren (individualisering). Echter, juist wanneer er zoveel vragen zijn, zou je in de kerkelijke gemeenschap als broeders en zusters met elkaar moeten kunnen spreken over vragen rond de opvoeding van de kinderen (ook op bijbel/gesprekskringen). Gesprekken zijn, zo zegt Van der Horst, ook nodig omdat er een generatie jongeren opgroeit die kritischer is geworden ten opzichte van de eigen (vrijgemaakt-) Gereformeerde kerkelijke gemeenschap. Gezin en kerkgemeenschap moeten een oefenplaats vormen, waarin mensen open met elkaar spreken over de toepassing van de bijbelse boodschap in deze tijd. „Dat toepassen betekent zoeken, onzekere vragen durven stellen. Toepassen betekent niet dat er bijbelteksten panklaar liggen te wachten. Om te kunnen praten moet er een veilig klimaat zijn. Dat vraagt om een sfeer zonder veroordelingen” (26).

Extrinsiek en intrinsiek geloof

Was de bijdrage van Van der Horst meer op de samenleving gericht, Scholte kruipt als het ware in de huid van de jongere. Hij doet dit aan de hand van de ontwikkelingstheorie van Erikson. Het is een helder en beknopt artikel, waarin veel recent onderzoek ter sprake komt. De noodzaak van ruimte voor het stellen van kritische vragen vinden we ook bij Scholte. Hij maakt onderscheid tussen extrinsiek en intrinsiek geloof (66). Er valt over deze beide manieren van geloofsbeleving

veel te zeggen. Scholte stipt kort een aantal karakteristieken aan. Heel in het algemeen kan men zeggen dat het bij extrinsiek geloven gaat om het opvolgen van regels. Bijvoorbeeld: je gaat naar de kerk omdat het zo hoort en omdat het hele dorp naar de kerk gaat. Deze vorm van geloven zou o.a. vaak samengaan met het denken in zwart-wit schema's.

Bij de intrinsieke vorm van geloof gaat het om een innerlijk doorleefd geloof. Voor de groei naar dit verinnerlijkte geloof is het nodig dat de jongere de ruimte krijgt om vragen te stellen en kritisch te denken. Opvoeders moeten laten zien dat het geloof meer is dan het volgen van een aantal regels (67).

Geloof en hulpverlening

Voordat men naar een psycholoog of psychiater stapt, moet men vaak een behoorlijk hoge drempel overwinnen. Dat geldt zeker ook voor kerkmensen. Men zou kunnen spreken van een 'grijs circuit' binnen de kerken, waarin mensen elkaar steunen en ondersteunen. Het is een bijbelse opdracht om op die manier naar elkaar om te zien. Toch wacht men, aldus Scholte, in orthodoxe kring wel eens te lang met het vragen om hulp. Er kunnen in gezinnen langdurig spanningen zijn, die niet worden opgelost. En (dat is de relatie met het thema van de bundel) spanningen in het gezin kunnen belemmerend werken op de geloofsoverdracht. Ondermeer vanwege die gevolgen „zouden juist gelovigen bereid moeten zijn om op tijd aan hun relatie te gaan werken” (63).

Plannen maken

Twee bijdragen uit de bundel zijn geschreven door predikanten. Ds. H. Folkers schreef een heel praktisch artikel over kerkelijk opbouwwerk voor jongeren. Hij komt tot een soort 'leerplan', waarbij allerlei aspecten van het jeugdwerk de revue passeerden. Integratie van allerlei activiteiten is noodzakelijk. Wel merkt Folkers op dat dit op weerstand kan stuiten, omdat veel kerkelijke activiteiten strak zijn georganiseerd. „Bestaande structuren zullen ter discussie gesteld moeten kunnen worden” (47).

Overigens: dat het hier gaat om een intensief proces, wordt door Scholte (op basis van amerikaans onderzoek) in cijfers naar voren gebracht: „er is een minimum van 1000 uren godsdienstonderwijs, catechisatie

en verenigingsactiviteiten nodig, wil er sprake zijn van een blijvend effect op de persoonlijkheidsvorming” (65). Bij dat getal mag men vraagtekens zetten, maar geloofsopvoeding is dus niet iets 'wat je er even bijdoet'!

Ds. A.H. Driest schreef een goed gedocumenteerd artikel over pastorale zorg aan jongeren. Huisbezoek, kerkgang, catechisatie, vragen van jongeren, de jeugdouderling: het komt allemaal ter sprake.

Stevig, maar wel bruikbaar

De bundel is geen leesboek, het is meer een studieboek. Dit heeft als beperking dat enkele bijdragen niet voor iedereen even toegankelijk zijn. Wie echter de moeite neemt om zich over deze drempel heen te zetten vindt in dit boek veel goeds, al is het af en toe stevige kost. De bundel is het zeker waard om bestudeerd te worden. Kerkeraden (maar ook anderen) zijn vaak hard bezig om allerlei akute situaties 'op te lossen'. Aan een diepere bezinning, het maken van plannen, het evalueren van de gang van zaken komt men lang niet altijd toe. Het hier besproken boek biedt tal van aanknopingspunten om – wanneer het gesprek gaat over jongeren in de gemeente – op nieuwe ideeën te komen of oude gedachten nog eens kritisch te bezien. Wat de praktische uitvoering betreft verdienen vooral de bijdragen van de beide predikanten het om besproken te worden. Natuurlijk behoeft men niet alles over te nemen, maar er zijn toch allerlei suggesties uit te halen die ook in onze gemeenten gebruikt kunnen worden. Een hoofdstuk dat ik mis in dit boek is de geloofsoverdracht binnen het gezin. Scholte schrijft terecht dat de functie van het gezin voor de groei in het geloof belangrijker is geworden. Driest merkt op dat pastorale zorg aan jongeren zich vooral moet richten op ouders en gezin (90). We vinden in de bijdrage van Leerlooyer (maatschappelijk werker) een analyse van de problemen die zich voor kunnen doen in het gezin wanneer ouders en kinderen elkaar los moeten (leren te) laten. Van der Horst schrijft over kwetsbare gezinnen. Ds. Driest besteedt ook enkele bladzijden aan de 'thuiszorg'. Toch komt dit onderwerp m.i. niet voldoende geïntegreerd aan de orde. Gezien de vele vragen die er leven bij ouders zou een apart (en praktisch-getint) hoofdstuk over het omgaan met geloofsvragen binnen het gezin m.i. op zijn plaats zijn.

Tenslotte

De titel van het boek is 'Wat geven wij de jongeren mee?' De titel suggereert een boek over de inhoud van het geloof. Daar gaat deze bundel echter niet over; wat de kern van het geloof is mag bekend worden verondersteld. De bundel gaat over de vraag op welke manier we jongeren kunnen helpen bij de volwassenwording. En voor christenen is het geloof bij de volwassenwording de kern van het leven.

Tenslotte nog twee opmerkingen. De eerste is dat sociaal-wetenschappelijk onderzoek verhelderend kan zijn als we met bepaalde vragen zitten, ook op het gebied van het pastoraat. Het kan ons inzicht geven in processen die een rol spelen bij (bv.) de geloofsoverdracht. Toch kan datzelfde onderzoek lang niet alles verklaren. De auteurs pretenderen dit ook niet, maar in het kader van deze bespreking moet hier toch nog even aandacht voor gevraagd worden. Als we bv. spreken over 'kerkverlating', dan moeten we constateren dat er vragen blijven. We weten wat gunstige factoren zijn bij de geloofsopvoeding. Toch zijn er goede, harmonieuze gezinnen met ouders die dicht bij God leven waar kinderen toch een heel andere weg kiezen. Maar we mogen dan toch ook weten dat God naar hen om blijft zien.

De tweede opmerking is dat ik getroffen werd door de open manier waarop de auteurs de problemen in vrijgemaakt-Gereformeerde kring bij de groei van jongeren naar de volwassenheid aan de orde stellen. Hoewel af en toe in de tekst duidelijk wordt dat het boek in de eerste plaats op de situatie van de eigen (vrijgemaakt-Gereformeerde) kerk is geschreven, hoeft men zich als Nederlands gereformeerde lezer toch geen buitenstaander te voelen. Misschien kan men zeggen dat vrijgemaakt-Gereformeerde jongeren af en toe wat meer in de luwte opgroeien. Die luwte is echter geen isolement: jongeren uit alle kerken komen nadrukkelijk met de huidige cultuur in aanraking. Dat betekent ook dat we van elkaar kunnen leren hoe we met de problemen die dit met zich meebrengt om kunnen gaan.

N.a.v.: Drs. W.C. van der Horst e.a.: 'Wat geven wij de jongeren mee?' GSEV-reeks, no. 19; Uitgeverij De Vuurbaak, Barneveld, 1990; ISBN 90 6015 868 7, 125 pagina's, f 17,90.

C. Smit, Culemborg

Dominees in dienst

Christelijk of zo

Hij was een verlegen jongen van amper 19 jaar jong. Hij had gevraagd om een gesprek en kwam op de afgesproken tijd naar mijn bureau.

Hij had verschillende problemen. Hij had geen aansluiting bij zijn maten. Thuis boterde het niet en zijn vriendin had het onlangs uit gemaakt. Bovendien had hij financiële problemen. Achter dit alles ging een ander, een groter probleem schuil. Hij was gokverslaafd.

Daar sta je dan als argeloos gemeentepredikant. Je hebt nog nooit eerder zoiets meegemaakt. Wat is je taak als predikant, als dienaar van het Woord?

De jongen vroeg om hulp, maar ik denk, dat ik op dat moment de meest hulpeloze was.

Toch hebben we gesproken. Over zijn verblijf op de kazerne, over zijn maten. We hebben gesproken over zijn ouders, het onbegrip thuis. We spraken over zijn angst om zijn probleem te bespreken, zijn schaamte. Uiteraard bespraken we ook zijn verslaving en dat hij hulp nodig had. Hulp die ik hem niet kon geven. Professionele hulp.

Het contact verliep heel plezierig. Hij bleef komen. Maar ik voelde me eigenlijk vooral een sociaal werker. Over God hadden we nauwelijks gesproken, dacht ik.

Totdat hij op een gegeven moment met een vraag kwam.

„U bent dominee, hè?” Ja, ik was dominee.

„Is dat niet christelijk of zo?” Ja, dat was christelijk of zo.

Het bleef even stil en ik vroeg waarom hij dat wilde weten.

Toen vertelde hij, dat hij al eens eerder contact had gehad met een christen en dat het hem toen opgevallen was, dat die echte belangstelling had voor hem. Persoonlijke belangstelling. En dat viel hem nu weer op.

Niet langer voelde ik me toen een sociaal werker maar voluit dienaar van het Woord en dat met terugwerkende kracht.

Ik heb niet veel meer gezegd. Alleen nog dit: „Ik ben blij dat ons contact zo bij je overkomt. Dat is nl. de reden waarom ik dit werk doe, want ik geloof in een God, die zo belangstelling heeft voor mensen zoals jij en ik. En dat wil ik graag met je delen.” Al snel liep toen het contact ten einde. Via de hulpverlening heeft deze jongen de dienst mogen verlaten.

Wat verder het resultaat is van ons contact, is niet meer te achterhalen. Maar ik weet, dat het meest wezenlijke onderwerp van ons gesprek is geweest: Gods liefde in Jezus Christus.

Dat is het geheim en het eigene van het werk van een legerpredikant: het is „christelijk of zo”.

(Ds. C. Smit is Reserve-legerpredikant)

Het kerkgebouw van de Nederlands Gereformeerde kerk in Zalk is nog het gebouw van de vroegere afgescheiden gemeente; het dateert uit ongeveer 1860. Later werd het uitgebreid. In 1905 werd er dwars op het oorspronkelijke gebouw een dwarsvleugel gezet, waarbij de preekstoel verplaatst werd. Op de voorgrond de pastorie, die later gebouwd werd (uit 1926).

B. Wielenga

Liturgie en zending (1)

Inleiding

Zondags in de kerk wordt er voor de zending gebeden; regelmatig is er een zendingskollekte; en soms gaat de preek over zending. Dat is zo ongeveer alles wat liturgie en zending voor ons gevoel met elkaar te maken hebben. De ene dominee is ook wat meer zendingsgevoelig dan de andere; dat maakt ook wel verschil uit in de zondagse kerkdienst. Veel meer zullen veel mensen niet weten te zeggen over de relatie tussen liturgie en zending.

Toch valt er meer te zeggen over die relatie, en daar zou ik een paar artikelen aan willen wijden. Het is mijn overtuiging dat zending gefundeerd is in en opkomt uit de zondagse eredienst. Allereerst wil ik daar een paar praktische voorbeelden van geven.

Votum en Groet

Iedereen weet hoe een kerkdienst begint: *Onze hulp is in de naam van de Heere die hemel en aarde gemaakt heeft. Genade zij u en vrede van God onze Vader en onze Heere Jezus Christus in de gemeenschap van de Heilige Geest. Amen.* Of woorden van gelijke strekking. Let u eens op die woorden *die hemel en aarde gemaakt heeft*. Onze plaatselijke kerkdienst wordt hier in de wijdst mogelijke ruimte gezet, die van hemel en aarde. Op het moment dat wij ergens in Nederland bijeen zijn, is men wereldwijd niet alleen, maar ook in de hemel samen in lofprijzing en aanbidding. We nemen 's zondags deel aan een wereldwijde eredienst samen ook met zwarte gemeenten in Afrika of bruine in India. Votum en groet zetten ons van het eerste begin in de ruimte van de wereldwijde gemeenschap van Gods kinderen. Dit moet ons bepalen bij de zendingsopdracht: overal wil God aanbeden en geprezen worden door mensen die in Zijn naam bijeen vergaderd zijn. De God die ons in Nederland ontmoeten wil, wil zijn kinderen ook ontmoeten in Nieuw Guinea of Brazilië. Maar God gebruikt ons om die ontmoeting mogelijk te maken in streken waar dat nog niet gebeurt. Het aanbidden van de Schepper van hemel en aarde in de zondagse eredienst schept verplichtingen, die ons bij de zendingsopdracht bepalen moeten.

Lofprijzing

Er wordt als het goed is wat afgezongen in een kerkdienst. Ik las eens

over een predikant die aan de liturgische kant van de eredienst weinig aandacht schonk, omdat hij haast had om bij de preek uit te komen. Hoe belangrijk de preek ook is, en ik kom er nog op terug, in de eredienst behoren we die haast niet te kennen. We moeten de tijd nemen om God te loven en te prijzen in psalm en lied, ondersteund met alle muziekinstrumenten die bijbels (Ps. 150!) maar geoorloofd zijn, afgezien nog van rijdans en koorzang.

Bedenken we wel eens dat op het moment dat we in ons eigen land psalmen zingen, anderen dat elders in de wereld ook doen? We vormen in onze plaatselijke gemeente een onderdeel van dat wereldwijde koor dat God zondags lof toezingt. God troont op de lofzangen van Israël, staat er ergens. Inderdaad, op de lofzangen van zijn wereldkerk troont de God van hemel en aarde die in Christus onze Vader is. Het zingen van psalmen en gezangen tijdens de kerkdienst verbindt ons met de broederschap in Natal, in Polen of Roemenië of in Spanje of waar ook maar. En er zijn nog veel plaatsen open in dit koor. Vooral de bassen en tenoren zijn duidelijk onderbezet. Die plaatsen moeten bezet worden. Wij als koorleden moeten ons best doen anderen uit te nodigen met ons mee te zingen in dit koor zonder grenzen. Of onze zondagse lofzang ons ook bij zending bepaalt!

De kollekte

Heeft de kollekte ook met zending te maken?

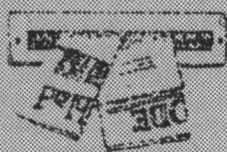
In de kollekte gaat het om de dienst der offeranden. Het is een dankoffer voor het ontvangen heil, zoals dat ons wordt aangereikt door middel van de prediking en de sacramenten, ten behoeve van het Koninkrijk van God. Het gaat er maar niet om wat geld te geven voor goede doeleinden. De kollekte is zo een zeer wezenlijk onderdeel van de eredienst, waarin we onze liefde voor God en zijn Koninkrijk tot uitdrukking brengen.

Uiteraard is het hoofdzakelijk een symbolisch gebaar, zo'n kollekte. We zijn financieel natuurlijk niet klaar met geld in een kollektezak te stoppen. Kollekten voor de instandhouding van het kerkelijk leven moeten worden gevolgd door het geven van Vaste Vrijwillige Bijdragen; diakonale kollekten moeten ons stimuleren ons diakonaal ook in te zetten voor Gods Koninkrijk; een zendingskollekte moet leiden tot het regelmatig overmaken van bijdragen voor zendingswerk. De dienst van de

offeranden in de eredienst is het begin van onze dienst door de week. In de kerkdienst iets in de kollektezak doen betekent niet dat we verder nu van onze financiële verplichtingen in kerk en Koninkrijk af zijn. En omdat zonder kerk er geen zending is, hebben alle kollekten ten dienste van het gemeentelijke en kerkverbandelijke leven ook een zendingsaspect. Alle kollekten ten dienste van het Koninkrijk van God hebben indirect of direct ook met zending te maken. Wie in de eredienst God zijn dank offert voor het ontvangen heil, kan niet anders dan door de week in zendingswerk, in de breedste zin, geïnteresseerd zijn. Het probleem is dat we vaak zo oppervlakkig een kerkdienst meemaken. We zijn zo vaak totaal onbewust van waar het allemaal om gaat in de eredienst, waarin God zijn gemeente wil ontmoeten, en waarin ook de kollekte een diepe betekenis heeft. Wie God in de dienst dank offert, zal zich elke dag van de week als een levend dankoffer Hem moeten toewijden, wat uitkomt in concrete inzet voor zijn Koninkrijk, ook voor de zending.

Voorlopige konklusie

Liturgie en zending hebben veel meer met elkaar te maken dan we op het eerste gezicht zouden denken. Dat wil ik de volgende maal nog duidelijk maken aan de hand van prediking en sacramenten. In een laatste artikel wil ik dan tenslotte aan deze fundamentele relatie tussen zending en liturgie een aantal concrete voorstellen ontleenen voor een meer zendingsgerichte inrichting van onze zondagse eredienst.

Persschouw

O. Mooiweer, Enschede

Over de prediking

In hetzelfde nummer (d.d. 14 september 1990) van het 'Centraal Weekblad' kwam ik een inspirerend artikel tegen van de bekende Ds. L.H. Kwast te Leeuwarden onder de titel: 'Kan de kerkdienst een happening worden? - PREEK VLAK NAAST HET BED'. Wij knipten daaruit het volgende gedeelte:

Als dominee zijn uiterste best doet – goede tekstkeuze, zorgvuldig zoeken naar de boodschap in de tekst, evenwichtige opbouw van de preek, taal en stijl aangepast aan het bevattingvermogen van de hoorders – is hij er dan?

Nee, want dan heeft hij één ding – en nog wel het allerbelangrijkste – over het hoofd gezien. Dat is, wat de Duitsers noemen, de *Sitz im Leben* van de gemeente. Mensen gaan, althans in overgrote meerderheid, niet naar de kerk om theologisch bijgespijkerd te worden. Of om geïnformeerd te worden over dominees inzichten in wat in de wereld gaande is. Of om voor de nieuwste actiekar te worden gespannen. Ze hebben andere dingen aan het hoofd

Mensen komen in de eredienst zoals ze zijn. Ze hebben een brok verdriet bij zich of soms zelfs een hele vracht. Ze lijden onder de angst dat ze het leven niet aan kunnen. Sommigen onder hen kunnen niet van de drank af blijven en hebben daarom een permanent schuldgevoel. Er zijn tot op de draad versleten huwelijken. Er zitten Kaïns, Judassen en Petrusen die elke dag in de spiegel kijken en zich over zichzelf geen illusies maken. Tussen de psalmzingers zitten toneelspelers die zich in hun rol niet gelukkig voelen. Op de galerij bevinden zich jonge mensen met een verborgen wanhoop. Er is iemand die niet los komt van wrok om wat ergens in het verleden gebeurde.

Het gaat om hun zaak

Dát zijn de mensen die in de eredienst verschijnen. Daarom moet de

preek, zal er iets gebeuren, vlak naast hun bed komen. Ze moeten in de eredienst zichzelf ontmoeten en desnoods met een harde bons tegen zichzelf aan lopen. Onze overgrootouders noemden dat een ontdekkende prediking. En dan moet het kerkgangers gaan als Zacheüs in de boom. Of als Thomas die weg bleef. Of als die vrouw die vijf mannen had gehad en met de zesde vals spel speelde. Ze moeten allemaal linea recta tegenover Jezus Christus komen te staan.

Als dat gaat gebeuren, kun je onder de prediking een speld horen vallen. Daar gaat de Geest van de herkenning rond. Daar gaan mensen anders zingen. Je hoort de organist meedoen. Zo'n kerkdienst wordt een happening.

Is het een moeilijke opgave om in de eredienst op dat niveau te komen? Ongetwijfeld omdat je mensen moet motiveren om uit hun struikgewas te voorschijn te komen. Daarvoor zijn al die dingen nodig die eerder al werden genoemd. Maar ook nog iets meer. Bijvoorbeeld open ogen en oren voor wat mensen iedere dag beweegt. Dat zijn meestal niet de grote dingen die in de krant staan. Maar wel alle kleine dingen waarmee het leven voor negenenennegentig procent is gevuld. Wat in andere harten omgaat, moet in je eigen hart meevibreren. En dan heb je gevoelende en ervaren ogen nodig om te ontdekken dat dat kleine en bedreigde mensenleven al in de bijbel voorkomt en daar telkens met God in ontmoeting treedt.

Ype Schaaf, hoofdredacteur van *Friesch Dagblad*, constateert terecht dat in de prediking nogal eens vragen worden gesteld die het leven van mensen niet raken. Ik vrees dat hij gelijk heeft. Belast mensen niet met wat hun niet aangaat en waaraan zij geen boodschap hebben!

Het is goed om voor deze dingen permanent de aandacht te vragen. Over de preek en het preken raakt niemand ooit uitgedacht, uitgepraat en uitgeschreven. Het gevaar ligt voor de hand, dat de predikant wat om de tekst heen aait en alleen maar troost zonder te vermanen. Het gaat allemaal zo goed met de gemeente! Althans die indruk krijgt men soms. We zijn er eigenlijk al. Wat moet er nu nog gebeuren? Ja, dan is de kerkdienst verre van een happening. Het blijft allemaal bij het oude. Waar geen ontdekkende prediking plaatsvindt, waar de voorganger in de exegese blijft steken en de toepassing van de tekst naar de gemeente toe verzaakt, daar kunnen de kerkgangers misschien zeggen, dat ze veel geleerd hebben. Maar komt men zo verder dan een theoretisch kennen van bijbelse gegevens? Heeft men zo konkreet leren wandelen met God? Heeft men gezien wat er in zijn leven veranderen moet? Is er op bekering aangedrongen? Men moet niet denken, dat dat laatste een christelijke gereformeerde hobby is. Nee, het behoort wezenlijk tot de voorwaarden, die aan de verkondiging van het evangelie moeten worden gesteld.

Neem nou onze kerkpagina

Een kleine krant, het ND. Een krant met bescheiden middelen. Maar wel een dagblad met meerwaarde.

Neem nou onze dagelijkse kerkpagina. Verreweg de meeste mensen hebben van kernnieuws geen hoge pet op. Voor ons ligt dat anders. Juist op dit terrein wordt dagelijks een zware strijd gestreden. Als gelovige sta je daar midden in. Dat betekent dat je de frontberichten moet bijhouden. En jezelf voortdurend moet opscherpen. Vandaar pagina 2.

Pagina 2 – typisch ND.

Ja, ik wil graag eens op m'n gemak kennismaken met het ND. Bezorgt u mij de krant daarom vier weken voor slechts f 11,80.

Naam:

Straat:

Pc/plaats:

Telefoon:

Bank/giro:

Deze bon in open envelop zenden aan: Nederlands Dagblad, antwoordnummer 1004, 3770 VB Barneveld. Een postzegel is niet nodig. Bellen mag natuurlijk ook: 03420-10720 (afdeling abonneeservice).

OP

Soms is minder meer

Nederlands Dagblad

D.W.L. Milo, Nunspeet

Bestaat er toeval?

Jaren geleden liep mijn Vrouw met onze jongste – toen nog een klein meisje – op een avond in een donkere laan. Iemand passeerde hen en de kleine meid vroeg achteraf: was dat niet mevrouw X.? – Nee, die was het niet. Maar enkele ogenblikken later passeerde mevrouw X. wel en terdege! Toevallig dat haar naam juist tevoren was uitgesproken. – O ja? was dat toeval?

Want dat is nu net de vraag: bestaat er toeval? U bent uw reservebril kwijt, net nu de goede gerepareerd moet worden. En zoekend naar iets heel anders komt u de reservebril tegen. Is het toeval?

U bent van plan een verre vriend te schrijven – en de post brengt u een brief van die verre vriend in de bus. Is het toeval? U piekert zich naar over de naam van een vroegere buurman, aan wie u een geleend voorwerp wilde teruggeven – en zoekend naar het telefoonnummer van de slager staat naam en adres van die vroegere buurman voor uw neus. Is het toeval?

Onlangs verscheen een boek 'Toeval of voorbestemd?', dat bol staat van dergelijke toevalligheden. De journalist Rudie Kagie besteedde er een halve pagina van NRC-Handelsblad aan. Voorbeelden? De kleine groene vouwfiets van haar man was gestolen en dezelfde avond zien ze op de televisie zijn fiets op de Dam rijden. – Ze komt in een kerk te Deventer en zegt tegen de koster: „in deze akoestiek zou Bach's Hohe Messe goed klinken"; de koster antwoordt: „die is hier gisteren uitgevoerd, mevrouw". – Ze koopt een andere krant dan gewoonlijk en vindt daarin het portret van een vroegere buurvrouw; heeft een kruidenboek gekocht en wordt aangesproken door iemand, die dat boek juist gelezen heeft; denkt over een reisverzekering en vindt een folder over reisverzekeringen op de deurmat liggen; brengt een paar dagen in een onbekend Frans dorpje door en ziet thuis een TV-reportage over datzelfde dorpje! En zo voort. Is het toeval?

Wat betekent het woord toeval?

Het is: wat u toevalt, wat het lot u toespeelt. A ha! en wat is het lot? „Hoe onschuldig is loten?". Als we aan ons vorig artikel terugdenken herinneren we ons, dat het 'lot' echt niet mechanisch werkt. David zong in psalm 16 dat de Heere zelf het lot regelt en dat zijn 'erfdeel' uit liefelijke dreven bestond, omdat de Heere het hem had toegewezen. En

wat voor David gold zal zeker ook voor ons opgaan: „het lot wordt in de schoot geworpen, maar elke beslissing daarvan is van de Heere"***.

Er zijn daarom veel mensen, die het woord 'toevallig' mijden. Dat woord wekt immers lichtzinnigheid. Maar om het woord nu te vervangen door 'bij ongeluk' (zoals we nog al eens horen) is ook niet gelukkig gevonden: dat is immers een regelrechte vertaling van het Engelse accident, dat zowel toeval als ongeluk kan betekenen. (Terwijl ons 'toeval' in het Engels weer 'chance' wordt genoemd: een kans, die bij kansspelen thuishoort.) Misschien zou 'toevallig' het best vervangen kunnen worden door 'bij geval' en dan hebben we een oud woord uit de Statenvertaling, dat door het gebruik aldaar geheiligd is – en daarom enigszins wereldvreemd werd.

Want tegenover het 'toeval' staan christenen, heidenen en ongelovigen totaal verschillend. De laatsten aanvaarden voor- en tegenspoed als volkomen onberekenbare voorvallen, omstandigheden die niemand in de hand heeft, die aan niemand kunnen worden toegerekend. Heidenen schrijven deze dingen nog aan hun 'goden' toe, die hun goed of kwaad gezind zijn, die de toekomst in hun schoot*** verborgen houden. Maar gelovigen weten, vertrouwen en belijden dat 'alle dingen niet bij geval maar uit Gods vaderhand ons toekomen'. Ja, ze belijden dat Gods almachtige voorzienigheid de schepping zozeer regeert, dat Hij ze *als met zijn hand* onderhoudt.

Als met Zijn hand

Gods Woord laat er geen twijfel over bestaan, dat alle kleine details in ons leven – laat staan grote voor- en tegenspoed – „gelijk *als* uit Gods vaderhand komen". Dat woord 'als' in Zd 10 H.C. is daar niet zonder grote oorzaak geplaatst. Er staat niet dat alles 'uit' Gods hand komt. Denk bijvoorbeeld aan ernstige ziekte, ontijdige dood, rampen, epidemie. Maar we belijden: „gelijk *als* uit Zijn hand". Dat ligt ruimer, de dingen komen wellicht uit een andere hand – maar dan toch binnen Gods voorzienig bestel. Hij doet het zelf niet, maar heeft er wel weet van, telt onze tranen, meet ons verdriet. Dan denken we aan Job, wie de zwaarste tegenslagen overkwamen, „gelijk *als* uit Gods hand"; waarover Job niet met de Satan ging twisten, maar in zijn pleidooi God zelf aansprak! Want wie ons de voor- en tegenspoeden ook aanreikt – onze

beschermengel dan wel een demoon – het geschiedt alles onder Gods voorzienig bestel en bij Hem moeten we aankloppen voor onze dank, onze boete of ons verweer.**** Van daar dat de christenheid in navolging van de Schrift belijdt: dat alle dingen niet bij geval, *niet toevallig*, naar ons toekomen. Dan denken we ook aan David, die door de Heere (in zijn toorn) werd aangezet om zijn krijgsvolk te tellen – maar waarover elders staat dat de Satan hem opstookte*****).

Er is geen toeval

Wat stom eigenlijk om te gokken. Om bewust het 'toeval' uit te dagen! Een atleet zal wellicht nog voor de wedstrijd zijn knieën buigen (en sommigen doen het, want ze hebben bijzondere bijstand nodig). Maar kunt u zich voorstellen dat een heer in het casino, een dame bij de paardenrennen, Gods vriendelijk aangezicht zoekt? Nee toch? Wie gokt legt een uitdaging voor God neer, zonder Hem aan te zien. Het resultaat kan hem door een engel worden aange-reikt, kan hem ook door een demoon worden toegewezen; maar beide onder Gods bestel, onder zijn regering, onder zijn oog.

We kunnen ongelovigen horen zeggen: „God kan immers niet overal tegelijk zijn?" Dat houdt in: Hij kan onmogelijk miljoenen beslissingen in een seconde nemen.

Misschien wel, misschien niet. Wanneer onder Hitler vreselijke dingen zijn gebeurd, schrijven we die aan Hitler toe, al zouden we weten dat nooit Hitler persoonlijk al die wandaden kan hebben gedaan – ze alleen bevelen en met zijn gezag gedekt heeft. Nu is de vergelijking gebrek-kig, want God de Heere is alomtegenwoordig en Hitler was dat niet. Maar niettemin is het goed mogelijk om de *uitvoering* van Gods bestel in de handen van Zijn dienaren te zien. De Schrift geeft enkele gevallen, waarin God Zelf tegen een mens sprak – maar talloze voorbeelden waarbij een engel optrad. Een engel is immers een „gedienstige geest, uitgezonden terwille van hen die op weg zijn naar de zaligheid"? En als we er aan twifelen, of de Heere wel genoeg boodschappers heeft om met ons allen gelijktijdig bezig te zijn, dan leert ons de Schrift (Daniël en Openbaring) dat er zeker zoveel engelen beschikbaar zijn als de wereldbevolking nu telt!

Als we geloven in het Godsrijk met zijn ontelbare legioenen van enge-

len, moeten we ook huiverend denken aan de talloze demonen die, in dienst van de Vorst der duisternis, ons evenzeer omringen. De een stookt u op – de ander waarschuwt u. De een legt een bananeschil voor uw voeten – de ander draagt er u overheen. De een tracht u te laten vallen – de ander heeft zorg dat ge uw voet aan geen steen stoot.

Geloven we aan de Satan, dan moeten we ook aan zijn demonen denken: ze omringen ons aan alle kanten. Maar denken we aan en geloven we in de Heiland, dan moeten we rekenen op zijn engelen. Zijn die eigenlijk geen apart artikel waard?

*) El. Bierens de Haan

**) Spr. 16:33

***) schoot: kluis, duister, geheim.

****) A.M. de Jong geeft in zijn roman 'Merijntje Gijzen' een rake tekening van de machten, die elke minuut onze keus tussen goed en kwaad beïnvloeden

*****) 2 Sam. 24:1,2 en 1 Kron. 21:1.

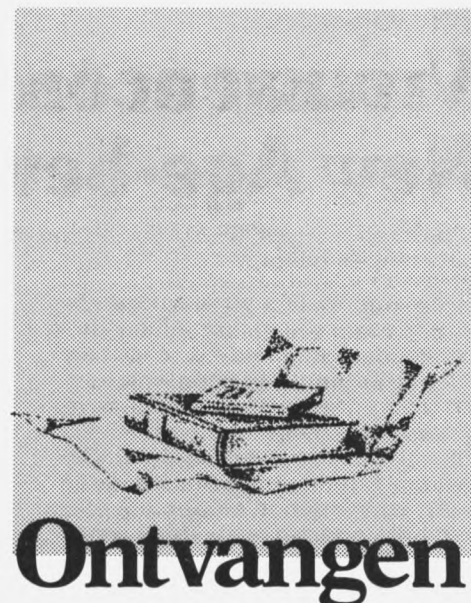
Voor de kinderen,
Jeannette Westerkamp-Stegeman

Post uit Rwanda

Vakantie

Zijn jullie ook op vakantie geweest deze zomer? Wij hebben toch een leuke vakantie gehad! Een sjeke vakantie met het vliegtuig. We vlogen een heel eind, weet je waarheen? Naar Nederland. Tjonge, wat is er een boel te doen in Nederland. Overal zijn speeltuinen, zandbakken en klimrekken. Je kunt er naar de dierentuin, naar museums, naar parken zoals de Efteling. Je kunt er in de trein reizen en zomaar allerlei mensen opbellen. Je kunt met een karretje door grote winkels lopen waar van alles te koop is, appels en drop en ijs en... wacht eens... dat weten jullie natuurlijk allemaal al lang. Jullie zijn Nederlanders. Wij ook, maar als je hier woont in Afrika en je bent al twee jaar niet in Nederland geweest dan lijkt het weer heel bijzonder. Weet je wat ons ook opviel? Het is druk in Nederland, hebben jullie dat al gemerkt? Het is niet alleen druk op staat, alle mensen hebben het ook druk en alle kinderen ook. Ze moeten steeds vanalles doen. Dat heb je als er zoveel te lezen te kijken en te beleven is. Jonathan wist al snel wanneer er kinderprogramma's op de t.v. waren. Hij vroeg vaak voor het eten: „Zijn we op tijd klaar voor Sesamstraat?” Of „Mogen we eerst kindermenu kijken?” En zelfs „Toe, mogen we een broodje bij de t.v. eten, er is zoveel leuks.” Soms kwam er ruzie

want Matthijs deed de t.v. uit als hij iets eng vond terwijl Jonathan zei dat het helemaal niet eng was. Je krijgt het druk met een t.v., zoveel te regelen en te bespreken. En de kinderen in Nederland hebben nog allerlei clubs en sporten ook. Hoe doen jullie dat eigenlijk? Hebben jullie wel eens vrij? En als je nu eens een hele middag niks hebt, geen school, geen sport, geen muziekles, geen t.v., geen uitje met je vader en moeder, weten jullie dan wel iets om te doen? Jonathan, Matthijs en Gersom vonden het prachtig in Nederland. Opa's en oma's, allerlei lekkers allerlei leuke dingen, ze hadden niet zoveel zin om terug te gaan naar Rwanda. „Bah, weer naar school en huiswerk maken” zei Jonathan „Wat moet ik doen in Rwanda?” vroeg Gersom. En nu zijn we weer hier. De zon schijnt en alles is droog. Yohanni, onze tuinman, heeft een boom gesnoeid en de jongens hebben er een uitkijkpost in gemaakt. Binnen spelen ze met hun lego, in Nederland kregen ze er weer wat nieuws bij. Eigenlijk praten ze niet meer over Nederland. Ze zijn zelfs vergeten, geloof ik, dat ze elk een zak snoep hebben meegenomen, die staat in een doos op een kast. We zijn weer thuis. Maar het was wel een van onze leukste vakanties!

Ontvangen

Hans Werkman,
Boek werken.

24 literatuurbesprekingen over J. Bernlef, Frans Kellendonk, e.a.
137 blz., f 21,75
ISBN 906015858x
Uitg. De Vuurbaak, Barneveld

Dr. W. de Greef,
Carl A.F. Schwartz (1817-1870).

Serie: Vergeten eerstelingen.
112 blz., f 22,50
ISBN 9050301460
Uitg. J.J. Groen en Zoon, Leiden

Drs. A. van der Ploeg,
Philippus S. van Ronkel (1829-1890).

108 blz., f 22,50
ISBN 9050301452
Uitg. J.J. Groen en Zoon, Leiden

Drs. P.J. Verhagen,
Depressiviteit en depressie.

Een christelijke handreiking. (Serie: Praktisch en pastoraal)
109 blz., f 18,50
ISBN 9050301363
Uitg. J.J. Groen en Zoon, Leiden

Dr. W. de Greef en drs. M. van Campen (red.),
Congresbundel 1989.

Reformatie-studies.
90 blz., f 29,00
ISBN 9061402239
Uitg. De Groot Goudriaan, Kampen

Ds. L.W. van der Meij,
Het roer in Gods handen.

Calvijn over de kennis van God de Schepper.
180 blz., f 32,50
ISBN 906140195x
Uitg. De Groot Goudriaan, Kampen

Calvin E. Schenk,
Wanneer werelden botsen.

De christen en ideologieën.
99 blz., f 18,90
ISBN 9023914449
Uitg. Boekencentrum, 's-Gravenhage

Petra de Groot

Vrouwencontactdag in Putten over New Age-beweging

"Ouderen moeten ervoor waken dat jongeren niet argeloos schoon schijnende opvattingen navolgen"

„New Age, het Engelse woord voor een 'nieuwe tijd'. Maar achter deze eenvoudige aanduiding schuilt een hele beweging. Het kenmerkende van deze beweging is, dat er zoveel dingen mee samenhangen. Ik vergelijk het weleens met spaghetti. Die draden zitten soms ook zo door elkaar, ze hangen allemaal met elkaar samen. Vandaag wil ik de kluwen een beetje voor u proberen te ontwarren”.

Dit stelde drs. Pieter van Kampen, lerend ouderling van de Nederlands Gereformeerde kerk van Wageningen en staflid van de Stichting L'abri Nederland, op de landelijke vrouwencontactdag in Putten. Zo'n achthonderd vrouwen uit alle hoeken van Nederland waren bijeengekomen om elkaar te ontmoeten en iets te leren over het onderwerp New Age. Ook afgevaardigden van vrouwenverenigingen van de Gereformeerde kerk (vrijg.) en van de Christelijke Gereformeerde kerk van Apeldoorn waren aanwezig.

Van Kampen stelde dat bij alle mensen heleboel vragen leven: „een diepe hunkering naar iets religieus. In de tijd dat het christelijk geloof zich krachtig manifesteerde, bestond die hang naar het occulte ook, maar het had onze samenleving toen nog niet zó doorzuurd. Een krachtig getuigenis van het Evangelie laat het occulte immers verbleken. De New Agebeweging propageert heel duidelijk dat de geestelijke wortels van het christelijk geloof en christelijke wetenschap de mensheid heeft misleid, maar dat oosterse religies het ultieme antwoord geven”. In zijn referaat over New Age liet Van Kampen zien, dat er achter deze term meerdere stromingen schuil gaan, die gaandeweg meer en meer hun stempel zetten op onze hedendaagse samenleving. „New Age is een beweging in wording. De term heeft te maken met astrologie. U weet wel, horoscopen en dergelijke en dan ben je ver verwijderd van het gereformeerde erf. Wij leven volgens de New Agebeweging in de tijd van de vissen. De tijd die daarop volgt, en waarin wij nu langzamerhand geraken is de tijd van de waterman. Het wordt volgens de New Agebeweging een tijd van een geweldig harmonieus leven”.

Grote fout

Drs. Van Kampen behandelde drie terreinen van de New Age; het mi-

lieu (wat is er fout gegaan met de aarde?), omgaan met het wezen van vrouwen en mannen, en openheid voor het magische (een grote belangstelling voor magie, hekserij, en andere vormen van alternatieve spiritualiteit). Het specifiek mannelijke en vrouwelijke werd door Van Kampen uitgelegd aan de hand van hoe hersenen werken. „De rechter hersenhelft bezit het vermogen om intuïtie te hebben. De linker hersenhelft is de 'verstandelijke, nuchtere, zakelijke kant'. Vrouwen gaan meestal te werk via hun rechter hersenhelft en bij mannen overheerst de linker hersenhelft. Zo is het ook met de religies. In de westerse religies wordt uitgegaan van die 'nuchtere, zakelijke' hersenhelft en in de oosterse van die 'intuïtieve hersenhelft'. Volgens de New Agebeweging is die rechter hersenhelft altijd onderdrukt geweest. En zij stelt dan ook dat wil je als vrouw werkelijk tot je recht komen, dan moet je niet bij het christelijk geloof zijn”. Van Kampen vond de openheid waarmee veel mensen New Age benaderen 'naïef'. „De Bijbel erkent wel degelijk dat er een onzichtbare wereld is. Maar de Bijbel spreekt niet over één maar over twee. Je kunt dus niet zeggen, dat alles wat maar enigszins naar iets geestelijks riekt, dan ook meteen goed is. Mijn grootste bezwaar tegen de New Agebeweging is, dat de Bijbel er totaal niet aan bod komt. Er wordt niet gesproken van een zondeval, een verlossing, een verzoenend sterven van Christus en dát is de grote fout van het New Age denken. We moeten als ouderen er voor waken dat onze jongeren de "geloofswaarheden" van de Schrift kennen en niet argeloos de schoon schijnende opvattingen zullen navolgen.”.

Uit de bol

Dat het onderwerp de belangstelling van de aanwezigen getrokken had, bleek uit het feit dat Van Kampen maar liefst vijftig vragen voorgeschiedt kreeg. Hij beantwoordde daar een paar van: „Christelijk geloof spreekt van God als transcendent. In het New Agedenken vindt je dat niet”. Hij vond dat het christendom het milieu vaak heeft laten zitten. In de New Age beleving wordt de eer van de Schepper ingeruild voor de eer van het schepsel. Ze vervallen mijns inziens dan in afgerij. Ook kom je door de natuur te

vergoddelijken niet tot een beter natuurbeheer. Onze Schepper heeft in de Schrift juist veel aandacht voor het nauwkeurig omgaan met het milieu. Let maar op hoeveel geboden er worden gegeven, ook met betrekking tot het braakliggen van land”. Van Kampen signaleerde wel dat de kerkpagina van het dagblad Trouw teveel 'uit de bol gaat van New Age-achtige verschijnselen'. Dat is volgens hem niet goed, hoewel hij kan begrijpen dat heel veel elementen van het New Agedenken mensen aanspreekt, „maar de onderdelen zijn niet los verkrijgbaar. Wij moeten niet alleen angst voor New Age hebben, maar we moeten besef hebben van de macht van Christus. Hoe innemend het soms ook mag lijken, New Agedenken-endoen is principieel niet verenigbaar met het christelijk geloof.”, aldus Van Kampen.

Dierenriem

Ds. J.C. Schaeffer, predikant van de organiseerde gemeente (Apeldoorn), hield een slotwoord over de symbolen op het programma: „U hebt vandaag al heel wat gehoord over New Age – de nieuwe tijd, het nieuwe tijdperk. Aan het einde van deze dag wil ik u graag nog wat opheldering geven over de symboliek die de voorkant van uw programma-boekje siert en die ook alles met dit onderwerp te maken heeft. Het embleem is een soort weegschaal, waaraan twee gewichten hangen, de één wat zwaarder dan de ander. De gewichten worden gevormd door twee tekens van de dierenriem: links de waterman en rechts de vis. Het is namelijk zo, dat de New Age-Beweging (NAB) onder nogal sterke invloed staat van de astrologie, de sterrenkunde. En de astrologie gaat er van uit dat ons persoonlijk levenslot, maar ook het lot van volkeren en culturen uit de sterrenwereld valt af te leiden. Belangrijke figuren uit de NAB, zoals bijvoorbeeld Marilyn Ferguson, spreken dan ook van de nieuwe tijd als van het aquarische tijdperk of zelfs over de aquarius samenzwering. En aquarius is de Latijnse naam voor de waterman. Binnen de NAB leeft heel sterk de gedachte dat de diverse tijdperken van de wereldgeschiedenis worden beheerst door telkens weer een ander teken van de dierenriem.

Ware heilstijd

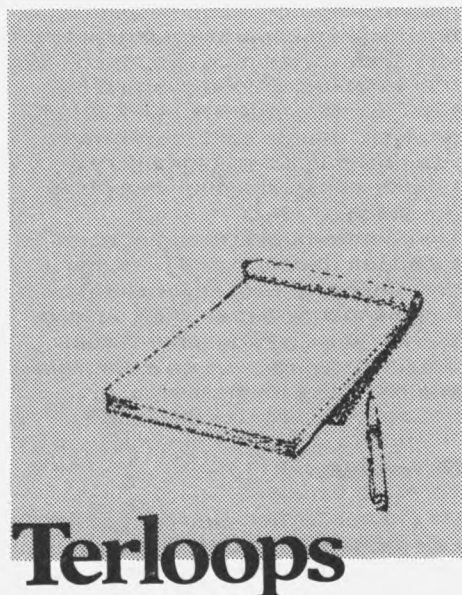
Ds. Schaeffer legde dat verder uit: „Zo was er vele eeuwen voor het begin van onze jaartelling sprake van het Stiertijdperk, waarin de Egyptische cultuur geweldig bloeide. Daarna brak het Ramtijdperk aan, de periode van de Israëliëse beschaving. En nu zouden we al bijna 2000 jaar leven in het Vissentijdperk, dat beheerst wordt door de opkomst en verbreiding van het christendom. Maar, zegt men in New Age-kringen, wij maken in onze tijd mee hoe het tijdperk van de Vis wordt afgelost en opgevolgd door het Aquarius-tijdperk, de eeuw van de Waterman. De christelijke cultuur zal ten onder gaan en vervangen worden door een wereldomvattende beschaving; een beschaving gekenmerkt door een samengaan van alle godsdiensten in een sfeer van vrede en harmonie, een ware heilstijd. Nu, de verschillende gebruikte symbolen zijn uitdrukking van het geloof dat deze voorstelling volkomen vals is. Zoals ik al zei, ziet u de waterman en de vis in de weegschaal. Nu is ook de weegschaal een teken van de dierenriem, maar dat staat hier volkomen los van. In de vis ziet u het woord Ichthus staan. Ichthus is het Griekse woord voor vis. En zoals u misschien wel weet, was dit woord voor de allereerste christenen een

veel gebruikt symbool. Het woord Ichthus is namelijk een samenstelling van de beginletters van een rijke belijdenis. De i staat voor Jezus (in het Grieks zijn de i en de j namelijk één en dezelfde letter), de ch voor Christus, de th voor God, de u voor Zoon en de s voor Redder, Heiland. Dus: Isous Christos, Theou Uios, Sootr, d.w.z. Jezus Christus, Gods Zoon, Redder – Ichthus. In de tijd van zware vervolgingen, toen het gevaarlijk was om voor je geloof uit te komen, gebruikten de christenen dit teken van de vis als geheim herkenningsteken.

Overzicht

Nu, deze belijdenis – Jezus Christus, Gods Zoon, Redder – werpt gewicht in de schaal. Ook vandaag! Daartegenover zal Aquarius, de waterman altijd te licht worden bevonden. De balans zal tenslotte doorslaan naar de Christus. Zoals u verder kunt zien scharniert de weegschaal om een ander bekend christelijk symbool. Zeg maar de staander van de balans wordt gevormd door beginletters van het Griekse woord Christus. Het kruis of de x is de ch en de p is de Griekse r. De balans slaat als het ware door naar de Vis bij Christus. De top van de letter-symboliek zou je het keerpunt kunnen noemen.

Fritjof Capra, één van de meest gelezen schrijvers van de NAB, publiceerde een boek met de titel: Het Keerpunt. Nu, het keerpunt van de geschiedenis vindt niet in onze tijd plaats. Maar hét keerpunt was de komst en de verschijning van Christus. Toen brak de nieuwe tijd aan. Toen ging de toekomst beginnen. Vandaar dat een man als Paulus schrijven kon: het oude is voorbijgegaan, zie, het nieuwe is gekomen! (II Cor. 5). Over New Age gesproken. En tenslotte, om het overwicht van de Christus nog eens extra te accentueren, ziet u alles staan in het teken van het kruis. Het kruis, dat teken is van de overwinning op de macht van de zonde en op de macht van de demonenwereld. En het teken van de verzoening van wat nu nog tegenover elkaar staat, zoals het mannelijke en het vrouwelijke. En het teken van de heelmaking van al wat geschonden en gebroken is, zoals in de schepping. Immers, in dit teken van het kruis van Jezus Christus, Gods Zoon, de Redder, zullen wij overwinnen en sterk mogen staan, ook als de vloedgolven van het Aquarius-tijdperk over ons heen slaan. Wij, die door het water van de Doop zijn gegaan, zullen de zondvloed van het New Age-denken kunnen overleven", aldus de Apeldoornse predikant.

P.C. van Wijk, Zaltbommel

Het Onze Vader

In het Maarten van Rossummuseum te Zaltbommel hangt een bord met de volgende tekst:

Tgebet ons Heeren Jesu Christi

Den wech ghaf mij kennisse mijnder sonden

ende mackte mij inwendich eenen strijt
om mij te helpen was nijemant gevonden
Dan ghij ONSE VADER DIE INDE HEMELEN SIJT

Want door tgeloef in Christom ghaft ghij ons macht
U kijnderen te werden tot u rijke bequam
Dis wij u lof verkondigen dach ende nacht
GHEHEIJLIGET ZIJ UWEN ALDERHIJLIGSTEN NAEM
Tgeloof in mij een levendige hoope baerde
hoewel ick mij noch vant godt aert ongelijck
en mijn coscientie mij dagelijcx beswaerde
Betrouwende dat TOECOMMENDE IS U RIJK
Hope baerden in mij die liefde die nijet en eijnt
die mij vertrosten in dit swaer verdriet
en maeckten mij UWEN WILLE bekent
DIE OP AERDEN ALS IN DEN HEMEL GESCHIED
Die liefde mij natuere alsoo temporeerde
dat sij haerke met dixel en voetsel ternoet
gulsicheijt ende overdaet sij van mij keerde

dat ick badt GHEEFT ONS HEDEN ONS DAGELIJX BROET

Want ick gedenck u streng oordeel dus vresick seer
van u bermharticheijt mackd mij wederom coen
u te bidden VERGHEEFT ONS ONSE SCHULDEN heer
ALS WIJ VERGEVEN DIE TEGEN ONS MISDOEN
Ende gheeft mij wijsheijt dat ick mach bekennen
mijn verdorven aert en tfijants verstooringe
die ick mij qualijcken can ontwennen daerom EN LEIJT ONS IN GEEN BECORINGHE
Dan gheeft mij sterckheijt dat ick mach verwiennen
mijn boose lusten die mij dagelijcx drucken hijer
laet bij mij gheen booshaerdts noch verkeerde sinnen
MAER VERLOST ONS VANDEN QUADEN heergoedertir
Sterckt mij in dit leven dat ick u mach die eere gheven
opdat mij die helssche pijn niet en pramen
WANDT U IS alleen o heere verheven
TRIJK DE KRACHT DE HEERLIJCKHIJT Inder EEWIGHIJT AMEN.

K. Holwerda

Kerkmuziek

Waar serieus aan de eredienst gewerkt wordt, moet ook de kerkmuziek gewetensvol ter hand worden genomen.

In het lied geeft de gemeente uitdrukking aan haar geloof. Het is goed de HEER te belijden (Ps. 92,2). Met instrumenten (Ps. 33,2; 43,4; 71,22; 92,4; 98,5; 144,9; 147,7; 149,3; 150,3-5). Een voorschrift is dat zelfs (Ps. 122,4). De HEER troont op onze lofzangen (Ps. 22,4).

Maar in het lied zingt de gemeente zich minstens evenzeer het heil te binnen. Het lied is ook verkondiging (Ps. 9,12; 22,23; 40,10; 51,17; 71,16; 92,3.16; 145,7.12). Het lied is ook onderricht (Ps. 22,32; 71,18; 78,1-4; 79,13; 89,2; 145,4; Col. 3,16). Het lied is ook vermaan en bemoediging (Col. 3,16; vgl. Efez. 5,19).

Niet in de laatste plaats klinkt in het lied ook de vraag, de klacht en de aanklacht (Ps. 2,1; 10,1.13; 13,2-3; 22,2-3; 43,2; 44,25; 74,1.11; 79,10; 80,13; 88,15).

Een goed lied zal altijd een nieuw lied blijven (Ps. 33,3; 40,4; 96,1; 98,1; 144,9; 149,1; Jes. 42,10; Openb. 5,9; 14,3). Niet dat een lied niet meer dan eens gezongen en nooit vertrouwd mag worden. Op de nieuwe aarde blijft het lied van Mozes (Exod. 15,1-18) klinken (Openb. 15,3). Een nieuw lied kan een oud lied zijn dat nieuw blijft, omdat het nog steeds weer nieuwe geheimen prijsgeeft en nieuwe zeggingskracht blijkt te hebben. Al was het maar omdat het vertrouwde klinkt in een andere omstandigheid, in een ander liturgisch verband of in een andere muzikale bewerking. Het oude lied van Mozes (Exod. 15,1-18) klinkt als lied van het Lam (Openb. 15,3) nieuw. Daarom zal de kerkmusicus als leerling van het hemels koninkrijk uit zijn voorraad nieuwe en oude schatten te voorschijn brengen (Mat. 13,52).

In deze bijdrage iets over de plaats en de functie van het lied en de kerkmuziek, de cantor en de cantorij, de organist en de instrumentalisten in de gemeente en dan in het bijzonder in de eredienst. En iets over de scholing van cantor en organist en de verantwoordelijkheid van de kerkeraad daarvoor. Een toekomst-droom of al praktijk in veel gemeenten?

Het lied

Er bestaan verschillende vormen van gezangen: behalve strofische liederen (coupletliederen) zoals de psalmen en gezangen uit het Liedboek ook korte acclamaties en langere gezangen op een prozatekst.

De keuze van psalmen en gezangen voor de eredienst hangt af van hun plaats en hun functie daarin. Een gezang kan zelfstandig functioneren als drager van de dienst: zo kan het bijvoorbeeld gezongen worden als bemoediging, als gebed, als schriftlezing (een al of niet berijmd, maar in elk geval getoonzet bijbelgedeelte¹), als geloofsbelijdenis of als zegenbede. Maar een gezang kan in de dienst ook een reactie vormen op een ander element van de dienst (bijvoorbeeld een schriftlezing of de preek). Tenslotte kan een lied met het oog op de tijd van het kerkelijk jaar gezongen worden of gewoon om het lied zelf (bijvoorbeeld in een zangdienst). Verschillende vormen van eredienst zoals de hoofddienst op zondagmorgen, de dienst met bijzondere aandacht voor de kinderen, het avondgebed en het morgengebed, de leerdienst en de zangdienst zullen voor een deel ook vragen om verschillende vormen van gezang. Strofische liederen zijn volop te vinden in het *Liedboek voor de kerken* (psalmen en gezangen), al behoeft de keuze niet altijd daartoe beperkt te blijven. Naar andere vormen van gezang zoals het kinderlied, het niet-strofische gezang en de acclamatie zal in elk geval buiten het Liedboek gezocht moeten worden². Een acclamatie is een korte getoonzette regel tekst, waarmee de gemeente bijvoorbeeld een groet, een schriftlezing, een voorbede of een zegen beantwoordt. Een acclamatie is ook goed mogelijk in de vorm van een canon, waarbij de gemeente tot een eenvoudige vorm van meerstemmigheid komt.

De cantorij

Een cantorij kan waardevolle bijdragen leveren aan de eredienst. Als voorwaarde daarbij geldt dat de cantorij uit de gemeente gevormd³ en namens haar mee draagster van de dienst is⁴. Met de gemeente als draagster van de dienst verdraagt zich immers geen koor van buiten, dat een optreden verzorgt. De cantorij kan een scala aan bijdragen leveren. Zo kan de gemeente nieuwe melodieën voorzingen en eenstemmig of meerstemmig met de gemeente meezingen. De cantorij kan ook plaatsvervangend voor de gemeente zingen. Daarbij valt allereerst te denken aan het bijbels motet: een meerstemmige toonzetting van een bijbelse passage. Het motet kan een functie hebben als vorm van schriftlezing of verkondiging. Het is ook goed mogelijk de cantorij te laten zingen bij de tafelviering of

de inzameling van de gaven. Tenslotte kan de cantorij in samenwerking met de gemeente zingen. Vormen die daarbij gebruikt kunnen worden zijn het strofische lied (zoals bijvoorbeeld de psalmen en gezangen uit het Liedboek), het prozagezang met een refrein voor de gemeente en de psalmodie. Onder een psalmodie verstaan we een toonzetting van een onberijmd psalm (of eventueel een ander in de bijbel voorkomend lied): de opeenvolgende verzen van de psalm worden op telkens dezelfde melodische formule door de cantorij gereciteerd, enkele keren afgewisseld door een antifoon (in feite een refrein) van de gemeente.

Inmiddels is een keur aan eigentijdse, Nederlandstalige liedbewerkingen, motetten en psalmodieën beschikbaar⁵. Met name de componist Willem Vogel heeft op dit terrein zijn sporen verdiend, al is hij zeker niet de enige.

De cantor

De cantor geeft leiding aan de cantorij en stimuleert zo door de vorming van een geschoold kader in de gemeente en de gemeentezang. In meer dan één opzicht kan de vorming van een aparte kindercantorij en speelgroep zinvol zijn: daarin kan een vorm van geloofsoverdracht plaatsvinden; er wordt een bijdrage geleverd aan de culturele vorming van de kinderen en tegelijkertijd krijgen zij een zinvolle plaats in de eredienst. Tenslotte kan aan de cantor eventueel een rol toebedeeld worden in de catechese, voor zover die liturgie en kerkmuziek betreft. Aan de hand van het kerklied zouden trouwens veel onderwerpen uit de catechese aan de orde kunnen komen.

De organist

De organist is ook mee drager van de eredienst. Een aantal taken kunnen aan hem of haar toevertrouwd worden⁶. Door middel van een intonatie reikt de organist de gemeente en eventueel de cantorij de toonhoogte en het tempo van een te zingen lied aan. De begeleiding van de zang van de gemeente en eventueel die van de cantorij behoort eveneens tot de taak van de organist. Een veelheid aan vormen kan daarbij gehanteerd worden om ook het oude lied telkens weer nieuw te laten klinken. Van een strofisch lied kunnen één of meer strofen instrumentaal uitge-

voerd worden, terwijl de gemeente de tekst van die strof(en) meeleest. Bij de tafelviering of de inzameling van de gaven kan orgelmuziek of andere instrumentale muziek op zijn plaats zijn. Goed gekozen instrumentale muziek kan iets hebben van verkondiging of ook inkeer en belijdenis.

Tenslotte is er rondom de diensten het inleidend en uitleidend orgelspel.

Het behoort ook tot de taak van de organist andere instrumentalisten in de gemeente in te schakelen voor een bijdrage aan de muziek in de dienst.

Vormen van beurtzang

In aansluiting bij gebruiken uit het verleden van de christelijke eredienst zijn allerlei vormen van beurtzang tussen gemeente, cantorij en instrumenten mogelijk⁷. Beurtzang versterkt de betrokkenheid bij het gezongene van alle deelnemers eraan. Beurtzang is niet alleen mogelijk bij prozagezangen en psalmodieën, maar ook bij strofische liederen.

Het is dan wel van belang dat de wisseling van zangers en eventueel speellieden aansluit bij de geleiding van de liedtekst. Een aantal mogelijkheden worden hier bij wijze van handreiking genoemd.

In geval van liederen met een groot aantal korte strofen (bijvoorbeeld de psalmen 9, 31, 71, 74, 81 en 116 of de gezangen 9, 25, 39, 40, 96, 223, 325, 347 en 482 uit het Liedboek) kunnen de afzonderlijke strofen door wisselende groepen gemeenteleden gezongen worden. Daarbij is het mogelijk de kinderen de strofen te laten zingen die zij kennen of pas geleerd hebben.

Bij een als ketendicht geschreven lied als gezang 150 kan de zang met elke nieuwe strofe aan een nieuwe groep zangers overgedragen worden. Zo neemt telkens een nieuwe groep de laatste regel van de vorige groep over.

Helaas zijn in het Liedboek maar weinig gezangen (zoals gezang 347) uitgerust met een dubbelmelodie. De strofen van zo'n gezang kunnen wisselend door mannen en vrouwen afzonderlijk op één van beide melodieën en door mannen en vrouwen samen en dan tweestemmig op beide melodieën tegelijk gezongen worden. In gezang 69 daarentegen is de dubbelmelodie bedoeld om de tweespraak reliëf te geven.

Bij liederen met langere strofen is het mogelijk één of meer strofen in een meerstemmige bewerking door de cantorij, het orgel of een groep instrumenten te laten uitvoeren. Zo klinkt dezelfde melodie telkens anders en steeds weer nieuw. De tekst van zo'n koorvers of orgelvers kan daarbij door de gemeente meegelezen worden.

Bij refreinliederen (waarvan Muus Jacobse er een groot aantal geschreven heeft) ligt een verdeling tussen een solist en de gemeente of tussen de cantorij en de gemeente voor de hand (zij bijvoorbeeld de gezangen 2, 11, 52, 61, 76 en 162). Bij een lied als gezang 103 is zelfs een driedelige geleiding mogelijk waarbij bijvoorbeeld de regels 1-4 door een solist, de regels 5-8 door de cantorij en de regels 9-12 door de gemeente gezongen worden. Maar ook in andere liederen kan een door de liedtekst aangereikte geleiding benut worden voor een vorm van beurtzang binnen de strofen. Enkele voorbeelden daarvan volgen hier.

In psalm 80 kunnen de regels 5-6 van de strofen 1, 3 en 7 bij wijze van refrein door allen gezongen worden en de overige regels van de berijmde psalm in contrast daarmee door slechts een deel van de gemeente (bijvoorbeeld enkel de mannen, de vrouwen of de kinderen) of de cantorij. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld van de regels 5-6 in de drie strofen van psalm 122; de regels 9-10 in de vijf strofen van gezang 6 of de regels 1-2 in de drie strofen van gezang 42.

Ook telkens herhaalde uitroepen als 'kyrie eleison' (zie bijvoorbeeld de gezangen 145, 175 en 178) of 'halleluja' (zie bijvoorbeeld de gezangen 205, 212 en 400) kunnen geaccenteerd worden door alleen die door allen te laten zingen en de overige regels door slechts een deel van de gemeente, de cantorij of een solist. In gezang 46 vormen de regels 5-6 van elke strofe een verkorte echo van de regels 1-4; ook dat kan door een vorm van beurtzang reliëf krijgen.

Bekwame kerkmusici

Omdat goede kerkmuziek wezenlijk is voor het gemeenteleven in veel breder opzicht dan alleen de eredienst, moet het beheer daarvan toevertrouwd worden aan bewaamde kerkmusici. Kerkeraad en gemeente moeten daarom cantor en organist aanmoedigen zich te laten scholen en op zijn minst bijdragen in de kosten die zij maken voor scholing en liturgische gebruiksmuziek.

Er zijn goede adressen voor de scholing van amateur-kerkmusici. De Commissie voor de Kerkmuziek organiseert op verschillende plaatsen in het land cursussen kerkmuziek⁸. Deze cursussen bereiden voor op het examen kerkmuziek voor organist en/of cantor. De Gereformeerde Organistenvereniging belegt de laatste jaren op verschillende plaatsen in het land praktijkgerichte studiedagen⁹. Een suggestie tot slot: wanneer gemeenten in hun eigen midden geen geschikte cantor kunnen vinden, zouden ker-

ken kunnen overwegen gezamenlijk (bijvoorbeeld in regioverband) een cantor aan te stellen.

1) Een aantal door de dichter zelf als rijmbrieven bestempelde liederen van Willem Barnard leent zich als lezing van een gedeelte uit de nieuwtestamentische brieven (zie de gezangen 96, 97, 104, 105, 106, 107 en 108 uit het Liedboek).

2) Voorbeelden van niet-strofische psalmen (zie onder de nummers 1-150), gezangen (zie onder de nummers 151-160 en 201-371) en acclamaties (zie onder de nummers 207-371) zijn onder meer te vinden in de bundel *Gezangen voor Liturgie* (Gooi en Sticht Hilversum 1984).

3) Een paar artikelen over *Organisatorische aspecten van het cantoraat* van de hand van Jos van der Kooy zijn te vinden in *Organist & Eredienst* (jaargang 1986 blz. 227, 263-264).

4) Een serie artikelen *Over de plaats van het koor in de eredienst* van de hand van Barend Schuurman is te vinden in *Eredienstvaardig* (jaargang 1986 blz. 140-143, 184-187, 285-288).

5) Voornamelijk te verkrijgen bij de *Stichting Centrum voor de Kerkzang* (Om de Kamp 9, 7964 KT Ansen) en de *Commissie voor de Kerkmuziek* (2e Schuytstraat 226, 2517 TR Den Haag). De genoemde adressen verstrekken ook catalogi van beschikbare uitgaven.

6) Zie over dit onderwerp de artikelen over *Functie en gebruik van het orgel als liturgisch instrument* van Frans Brouwer in *Eredienstvaardig* (jaargang 1986 blz. 37-40, 87-90).

7) Zie over dit onderwerp de brochure *Alter-natim zingen* (1976) van Barend Schuurman; te bestellen bij de Stichting Centrum voor de Kerkzang.

8) Adres cursuswerk: Postbus 203, 3970 AE Driebergen.

9) Adres cursuswerk: Slinge 20, 9406 EC Assen.

WAARHEID & EENHEID

(onafh. blad v.d. geref. gezindte).

In okt.nr.:

Arntzen: Erfenis Dordt

Houtman: raadsel van Israël

v. Mechelen: schakels; new-age,

concl. proces en feminisme

Ozinga: schriftstudie t.b.v.

evangelisatie.

Nrs: Kortonjolo 22,

Eindhoven /

01803-13281.

J. Bouma

De pastor van boven of van beneden

Dr. C.J. den Heyer, universitair hoofddocent N.T. en bijbelse theologie aan de Theologische Universiteit te Kampen (Oudestraat), heeft in de serie 'Ter Sprake' een boekje geschreven onder de titel 'Beelden van Jezus'. De serie 'Ter Sprake' is bedoeld om gemeenteleden te informeren en te vormen m.h.o. op ontwikkelingen in samenleving, kerk, pastoraat en theologie.

In 'Beelden van Jezus' stelt Den Heyer oude en nieuwe beelden van Jezus tegenover elkaar. Met de oude beelden wordt bedoeld de Jezus, zoals Hij beleden wordt in de drie katholieke symbolen van de christelijke kerk (Apostolische Geloofsbelijdenis, Geloofsbelijdenis van Nicea en de Geloofsbelijdenis van Athanasius). Jezus, de Zoon van God, die ook waarachtig mens is. Vere Deus – vere homo. De nieuwe beelden van Jezus worden gevormd door hen, die afwillen van de goddelijkheid van Jezus en die Jezus zo ver mogelijk in het menselijk vlees willen trekken. Eén van ons, niet meer en niet anders dan alle andere mensen.

Helemaal mens

Den Heyer heeft zich m.n. laten inspireren door twee boeken van de griekse schrijver Nikos Kazantzakis, 'Christus wordt weer gekruisigd' en 'De laatste verzoeking van Christus'. Dat laatste boek werd in 1988 in Amerika verfilmd onder de titel 'The Last Temptation of Christ', waar vele christenen verontwaardigd op reageerden. De bezwaren tegen de film richtten zich vooral op die scènes, waarin geen geheim gemaakt wordt van de seksualiteit van Jezus. Hij deelt eerst het bed met Maria van Magdala en na haar gewelddadige dood leeft Hij in Bethanië samen met de zusters Maria en Martha.

Het lijkt geen twijfel, waar de sympathie van Den Heyer naar uitgaat. De menselijke Jezus wint het van de Jezus uit de belijdenisgeschriften en hij roept vele getuigen op, die ieder op eigen wijze de menselijkheid van Jezus invullen. Maar eerst wordt afgerekend met de oude belijdenisgeschriften, die het unieke van Jezus onder woorden hebben trachten te brengen met behulp van de 'twee-naturenleer'. Dit wordt gezien als een heilloze poging, die de christelijke kerk alleen maar verscheurd heeft (blz. 27).

Scherp ook verzet Den Heyer zich tegen het beeld van Jezus als de koning der koningen, die niet slechts over de gehele wereld, maar over de gehele kosmos regeert. „Jezus werd letterlijk en figuurlijk 'opgehemeld', met als tragische consequentie dat de balans tussen zijn goddelijke en zijn menselijke natuur volledig uit

het evenwicht raakte. Zijn ver-goddelijking leidde tot zijn ont-menselijking. Hoe kon een gewoon mens zich nog met deze goddelijke mens identificeren? Jezus was niet meer onze broeder, maar onze meester. Hij stond niet naast, maar boven ons. Hij was niet gezonden om ons leven op aarde te delen, maar hij was op aarde gekomen om ons uit dit leven en deze wereld te verlossen. De blik was niet op deze wereld gericht maar op de hemel waar Jezus nu reeds als de koning van de gehele kosmos regeert.” (blz. 30/31)

Meer dan een mens

Het is bijzonder jammer, dat Den Heyer in dit boekje de Schrift niet aan het woord laat. Want hoe je het ook wendt of keert, de Schrift geeft ons een beeld van Jezus, dat uitgaat boven de 'menselijke' Jezus, die in dit boekje getekend wordt. De Jezus, die voor ieder mens aanvaardbaar is, vanwege z'n eigen zwakheden en gebreken. Wanneer het 'beeld' van Jezus was opgebouwd vanuit de Schrift, dan was er wellicht ook meer begrip geweest voor het belijden van de christelijke kerk.

De christelijke kerk zet met de belijdenis 'Jezus is de Zoon van God' inderdaad hoog in. Niet uit lust om Jezus te vergoddijken, om Hem uit de sfeer van het mens-zijn weg te halen, maar om de christelijke prediking in het spoor te houden van de Schrift. Dat is de reden, waarom de kerk de christologische strijd gevoerd heeft. De verlossing van de mens is een verlossing van Gods wege. In Jezus is God een volkomen eigen weg gegaan, buiten de mens om, maar tot zijn heil.

In de verlossing wordt duidelijk, dat vlees en bloed, dat de kracht van een man tekort schiet, dat de Geest het moet doen. Dat is ook de betekenis van de maagdelijke geboorte in de lijn van de geboorten uit onvruchtbare vrouwen in het O.T. Den Heyer gaat in het spoor van hen, die het aanstotelijke voor de mens in Jezus willen elimineren. En het aanstotelijke in Jezus is, dat Hij zonder zonde was. Daarin ervaren mensen, dat Hij met kop en schouders boven hen uitsteekt, en dat wekt irritatie. Een mens, die volkomen gehoorzaam is aan God, die oprecht wandelt in de wegen van zijn Vader, die het kwade buiten de deur houdt. Wij, mensen willen Jezus zo zeer solidair met ons maken, dat er geen onderscheid meer overblijft. De herkenning moet zo volledig zijn, dat Hij in niets met ons verschilt.

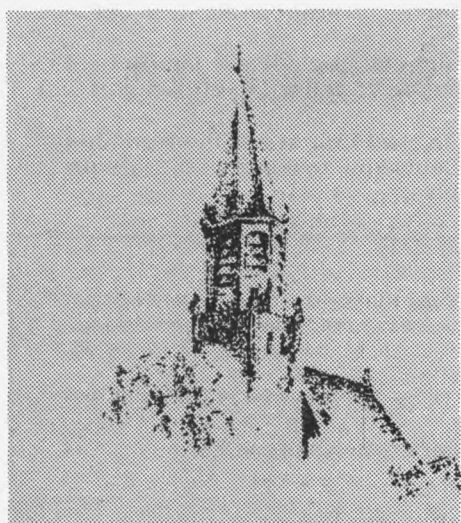
De voorbeelden, die Den Heyer een paar keer gebruikt, de seksuele omgang van Jezus met vrouwen uit zijn

discipelkring, spreken boekdelen. Zo'n Jezus is een Jezus naar het hart van de mens. Zo'n Jezus is geen haar beter dan alle andere mensen. Zo is Hij voor ieder mens aanvaardbaar, niet als de verlosser, hooguit als één van onze broeders (Buber), niet als de hoogste leraar en profeet, maar één uit de rij van velen.

Wie tegen één van Gods geboden zondigt, zegt Jezus ergens, zondigt tegen alle geboden. Wanneer Jezus zo met de vrouwen, die Hem volgden, is omgegaan, welk voorbeeld geeft Hij dan? Dit is toch pastoraat van het allerslechtste soort? Een therapeut, een dominee, een pastor, die een seksuele relatie aangaat met een patiënt/gemeentelid, die zet je toch direkt buiten de deur? Zo'n pastor deugt niet. Zo'n pastor brengt geen verlossing, maar drukt iemand in nog grotere ellende.

Een bijbelse correctie

Dit beeld staat haaks op het beeld, dat de Schrift ons tekent. Jezus bindt z'n leerlingen niet aan z'n eigen persoon, maar aan z'n Vader in de hemel. Jezus, die op een warme, maar tegelijk ook diepgravende manier zijn pastoraat uitoefent: heilend, genezend, reinigend, vergevend, verlossend. Den Heyer had hier veel kunnen leren van het O.T. De voorbeelden liggen voor het opscheppen, waar het in seksueel opzicht juist fout is gegaan. De Schrift kent de menselijke zwakheden in dit opzicht heel goed en verbloemt niets. In de seksualiteit is de mens het meest kwetsbaar en daar zet de duivel z'n aanvallen ook het eerst in. Denk aan David, denk aan Salomo! Zij konden geen echte verlossers zijn, omdat zij zo menselijk waren, zo echt door en door menselijk. Zij staken bepaald niet met kop en schouders boven hun schapen uit. Op dit punt herkent Den Heyer Jezus' menselijkheid ten volle. Onbegrijpelijk. Want dan zou de duivel Hem toch direkt klein hebben gekregen? Dan is de strijd bijvoorbeeld al verloren en hoeft je het evangelie ook niet meer uit te lezen. Wanneer je Jezus zo echt menselijk wilt houden, Hem helemaal op mensenmaat snijdt, dan hou je tenslotte een onmenselijke Jezus over. Een Jezus, die de mens niet echt verlost, maar hem in z'n ellende laat zitten. Het slothoofdstuk is daarom een erg mager hoofdstuk geworden. Het typeert eigenlijk het hele boekje. Het is een gedicht, dat één en al protest is tegen de Jezus van het evangelie, wiens woorden voor verlichte mensen moeilijk te verstaan zijn. Maar geldt ook hier niet: wie oren om te horen heeft, die hore!

Kerknieuws

Stichting Emeritaatsvoorziening 'S.E.V.'

De najaarsvergadering met de aangesloten kerken zal dit jaar worden gehouden op zaterdag 24 november a.s. in de Jeruzalemkerk, Troosterlaan 65 te Utrecht. Aanvang 10.30 uur.

Ned. Geref. Kerk van Rotterdam-Overschie

Het scribaat wordt voorlopig waargenomen door: G. Stok, Van Beethovensingel 13, 3055 JE Rotterdam. Tel.: 010-4610918.

Ned. Geref. Kerk van Wapenveld UITNODIGING

Zaterdag 27 oktober a.s. organiseert de evangelisatie-commissie een voorlichtingsavond over het onderwerp occultisme en new-age.

Als sprekerster is uitgenodigd Rianne van der Smitte, schrijfster van het boek 'Als het licht duisternis is...', waarin een aangrijpend getuigenis wordt gegeven en feiten worden onthuld over new-age en occultisme. Rianne van der Smitte leidde samen met haar man ruim tien jaar één van de meest prominente new-age-centra in Nederland, waar mensen terecht konden voor onder meer het leggen van de tarotkaarten, astrologie, magnetiseren, hypnose, meditatietechnieken en onderwijs in een veelheid aan filosofieën.

Begin 1987 kwamen zij tot geloof in de Here Jezus Christus. Zij hebben vervolgens hun praktijk en instituut opgeheven. Ze hebben alles weggegooid. Het leven met de HEERE God werd hen veel meer waard dan hun ruime inkomen uit de verboden duistere praktijken. Nu wijden zij hun tijd aan voorlichting over de gevaren van wat zij eerst zelf beoefenden. U bent van harte welkom bij deze lezing in de Nederlands Gerefor-

meerde Kerk, Kanaaldijk 57, Wapenveld.

De avond begint om 19.00 uur en de toegang is vrij. Tevens is er gelegenheid tot het stellen van vragen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer F. van Winsum (tel. 05206-79870).

Ned. Geref. Jongeren Contact (N.G.J.C.)

Het N.G.J.C. organiseert een contactpunt voor (Nederl. Gereformeerde) jongeren in en rond Amsterdam, studierend of werkend, thuis wonend of op kamers. In de maanden september tot en met juni organiseert het N.G.J.C. maandelijks een contactavond. We praten dan over een bepaald (actueel) onderwerp, vaak met een gastspreker. Daarnaast is er alle gelegenheid voor onderlinge gesprekken en gewoon gezelligheid! Deze avonden worden gehouden op elke dinsdagavond rond de 20e van de maand, in 'Het Kruispunt', 2e van der Helstraat 1a te Amsterdam.

Met ingang van dit seizoen organiseren wij deze avonden samen met jongeren van de Vrijgemaakte Kerk te Amsterdam. Deze samenwerking is ontstaan om zo de mogelijkheid te creëren gezamenlijke interesses in een grotere groep bespreekbaar te maken. Verder komen we in de tussenliggende weken vaak nog een keer bij elkaar, waarbij we onderwerpen proberen te bespreken die vooral met je persoonlijke geloofsbeleving te maken hebben. Hiervoor zijn we te gast bij Louki en Wim Scheele, Bloemgracht 158^{II}. Wanneer je meer wilt weten over het N.G.J.C., neem dan even contact op met: Saskia van Baal, St. Willibrordusstraat 26^{II}, 1074 XM Amsterdam, tel. 020-768938.

Ned. Geref. Kerk van Zeewolde

De Ned. Geref. Wijkgemeente komt sinds kort voor haar kerkdiensten op een andere plaats bij elkaar, nl. in de Prot. Chr. Basisschool 'De Richtingwijzer'. Het adres is Lisdodde 9, Zeewolde. De diensten worden om 9.00 uur en 17.00 uur gehouden. Zeewolde is een wijkgemeente van de samenwerkende Ned. Geref. en Chr. Geref. Kerk te Almere.

Ned. Geref. Kerk van Kampen

Donderdag 27 sept. jl. deed ds. M.J. de Haan uit Haren, beroepen voor de zendingsarbeid in Natal, Zuid-Afrika – als opvolger van ds. J. Vonkeman, die op 1 sept. jl. met emeritaat is gegaan – zijn intrede in de Nieuwe Kerk, na bevestigd te zijn door ds. A.H. Reitsema, Ned. Geref. predikant, die reeds 22 jaar in genoemd zendingsgebied werkzaam is.

Ds. A.H. Reitsema koos als Schriftgedeelte 2 Kon. 2:1 t/m 14: Elia door Elisa opgevolgd, met de nadruk op de toekomst van Jezus Christus.

Na de bevestiging werd het Woord bediend door ds. M.J. de Haan uit Lukas 3:1 t/m 17: Johannes de Doper, prekend in de woestijn, te midden van een afwijzende schare. Maar hij wees op de Christus, die alleen het heil voor de mensen brengt. Zo is het klein begonnen, maar onder Gods Zegen.

Ds. J. Bouma, een der predikanten, gaf enkele felicitaties door en sprak de familie De Haan bemoedigend toe.

Hierna kreeg de gemeente de mogelijkheid in de kerk met ds. en mevr. De Haan nader kennis te maken. De genodigden kregen die gelegenheid in het kerkelijk gebouw er naast.

Al met al was het een ontroerende en fijne avond.

Ds. en mevr. M.J. de Haan – I.R. de Haan-de Groot en hun 2 kinderen hopen ongeveer eind 1990 – begin 1991 naar Groothoek, Natal, Zuid-Afrika te vertrekken.

Het adres van ds. M.J. de Haan luidt: p/a Hendrik Kraemer Instituut, Leidsestraatweg 11, 2341 GR Oegstgeest.

Postadres: ds. M.J. de Haan, Postbus 12, 2340 AA Oegstgeest. Tel. 071-177764.

Ned. Geref. Kerk van Nunspeet

Het scribaat berust bij: J.W. Strijker, Israëlsers 36, 8072 JD Nunspeet. Tel.: 03412-54139.

Ned. Geref. Kerk van Heerde (in samenwerking met Apeldoorn)

Ds. P. Kurpershoek, predikant te Assen, heeft voor het door de kerkeraad op hem uitgebrachte beroep bedankt.

Kort verslag regio Noord-Nederland

Wij citeren uit het Kort verslag van de vergadering van kerken in de regio Noord-Nederland, d.d. 8 oktober 1990

Bij de mededelingen van de kerken meldt de kerk van Assen haar besluit, dat beide ambten ook voor zusters der gemeente opengesteld kunnen worden. Bij de uitvoering van dit besluit zal vooralsnog alleen het ambt van diaken voor zusters worden opengesteld. De kerken zullen over dit besluit binnenkort ook schriftelijk worden geïnformeerd.

Inzake het verzoek van de kerk van Groningen om in te stemmen met de emeritering van drs. J.B.M. Storms door deze gemeente besluit de regionale vergadering tot instemming met de emeritering van drs. J.B.M. Storms, op voorwaarde dat wordt aangetoond, dat het totaal van de werkzaamheden van ds. Storms te brengen is onder de noemer van de

ambtelijke bediening des Woords. De regionale vergadering stelt een commissie in, bestaande uit ds. K. Muller, br. A. Wendt en ds. P. Kurpershoek, die de opdracht krijgt om na te gaan of aan bovenvermelde voorwaarde wordt voldaan en van haar bevindingen verslag uitbrengt aan de volgende regionale vergadering.

Uit breder kring

Stichting voor Reform. Wijsbegeerte

Drs. Roel Kuiper benoemd tot directeur

Het bestuur van de Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte deelt mede dat zij Drs. Roel Kuiper heeft benoemd tot directeur van het Centrum voor Reformatorische Wijsbegeerte in Utrecht als opvolger van Drs. F.G.C. Dijkstra.

Op maandag 8 oktober is onze spontane en lieve vriendin

GREET STUIJ

overleden, nog maar 51 jaar oud. Moedig, en in vertrouwen op haar Heer, heeft zij haar strijd gestreden. Wij zijn met Jan en de kinderen verdrietig, maar leggen de hand op de beloften van God, die gezegd heeft: „Zie, Ik maak alle dingen nieuw.”

Kampen: Jan en Marianne Bouma
Piet en Diny Krol
Bert en Jopie Zwarteveen

Hebreeën 13:7

Houdt uw voorgangers in gedachtenis, die het woord Gods tot u hebben gesproken; let op het einde van hun wandel en volgt hun geloof na.

Wij zijn als kerkeraad en gemeente van de Nederlands Gereformeerde Kerk te Bilthoven verslagen en bedroefd door het plotse sterven van onze geliefde broeder

B. DE BOER

Hij diende onze gemeente in grote trouw en liefde, gedurende vele jaren als ouderling.

Namens kerkeraad
en gemeente:
Ds. F. Gerkema, praeses
F. Kuyper, 2e praeses.

Bilthoven, 9 oktober 1990

De heer Kuiper is geboren in 1962, is gehuwd en vader van 2 kinderen. Hij heeft Geschiedenis gestudeerd aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, met als bijvak Wijsbegeerte.

Hij is na zijn afstuderen verbonden geweest aan de Evangelische Hogeschool te Amersfoort als studieleider

van de lerarenopleiding Geschiedenis.

Hij heeft gepubliceerd in Radix, Bijbel en Wetenschap en Transparant.

De heer Kuiper zal zijn werk op het Centrum aanvangen op 1 januari 1991.

De HERE is mijn HERDER.

„Zelfs al ga ik door een dal van diepe duisternis, ik vrees geen kwaad, want Gij zijt bij mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij”.
Ps. 23:4

Na een moedig gedragen lijden is in vertrouwen op haar HERE overleden mijn lieve vrouw en onze lieve moeder

GRETA JANNY STUIJ-VAN DER VLIES

op de leeftijd van 51 jaar.

J. Stuij
Dirk Jan en Géry
Kees
Adriaan
Pieter Bas
Marlies

8 oktober 1990
Lelystraat 107
8265 BC Kampen

Na een dienst van Woord en gebed op vrijdag 12 oktober in de Nieuwe Kerk aan de Broederweg te Kampen, heeft aansluitend de begrafenis plaatsgevonden op de nieuwe algemene begraafplaats te Kampen.

„In vrede kan ik mij te ruste begeven en aanstonds inslapen, want Gij alleen, o HERE, doet mij veilig wonen.”

Psalm 4 vers 9

Heden nam de HERE uit ons midden weg, voor ons geheel onverwacht, mijn geliefde man, onze zeer zorgzame vader en lieve opa

BEREND DE BOER

in de leeftijd van 64 jaar.

Den Dolder: M. de Boer-Knoeff
Zeist: Alie Treur-de Boer
Adriaan Treur
Berend, Evert, Manon
Arnhem: Gerda de Hoop-de Boer
Cees de Hoop
Bartjan, Maurien, Margriet
Soest: Marjan Sniijders-de Boer
Cor Sniijders
Marga, Arij, Berend, Bram,
Heleen, Maarten Jan,
Gerjanne

9 oktober 1990
Dr. Stärckelaan 16
3734 XB Den Dolder

De begrafenis heeft zaterdag 13 oktober op de Algemene Begraafplaats te Zeist plaatsgevonden.

Er blijft dus een sabbatsrust voor het volk van God... Hebr. 4:9,10

De kerkeraad van de Ned. Geref. Kerk te Marknesse e.o. heeft met ontroering kennisgenomen van het overlijden van

DS. D.K. SMIT

Met dankbaarheid gedenken wij dat hij als predikant te Blokkijl van 1962-1969 door Gods goedheid voor ons heeft gedaan en betekend.

Wij bidden zijn vrouw en kinderen de troost van onze hemelse Vader toe.

Namens de kerkeraad en
gemeente,
ds. H.J. Zuidhof, praeses
F.W. Boersma, scriba